

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МОРСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ МОРСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ ІНСТИТУТ
КАФЕДРА «ФІЛОЛОГІЯ»

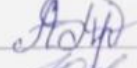
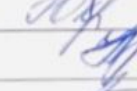

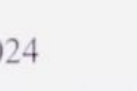
КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти на тему
«Особливості вживання термінологічної лексики публічних виступів у
суспільно-політичному дискурсі (на матеріалі промов сучасних
американських президентів)»

Виконала: здобувачка вищої освіти
2 року навчання 1 групи
за другим (магістерським) рівнем
денної форми навчання
НАУМЕНКО КАРИНА ВІТАЛІЇВНА

Науковий керівник:
к. пед. н., доцент кафедри «Філологія»
МОСКАЛЮК ОЛЕНА ВІКТОРІВНА

Рецензент:
к. пед. наук, доцент каф. «Морська англійська мова»
НУ «Одеська морська академія»
Євгенія БОНДАРЕНКО

Допущено до захисту:
«18 грудня 2024 р. Науковий керівник (Олена МОСКАЛЮК)
Національна шкала: Вирн.
Кількість балів: 95
Оцінка ECTS: A
Дата захисту: «23» грудня 2024 р.

Члени комісії: Ганна ПРИХОДЬКО
 Світлана ЮХИМЕЦЬ
 Наталія ЖМАСВА
 Інна КІВЕНКО

ПД – політичний дискурс;

СПЛ – суспільно-політична лексика;

СПТ – суспільно-політична термінологія.

ВСТУП

У сучасному суспільно-політичному дискурсі одним із жанрових різновидів, які стрімко розвиваються, є політична промова. Така тенденція пояснюється тим,

що суспільство все більше стає зацікавленим у міжнародних процесах, що пробуджує неабиякий інтерес до політичної комунікації, яка відіграє вагоме значення в прийнятті важливих державних рішень й розвитку тієї чи іншої країни.

Політичні лідери все частіше звертаються до публічних промов як до засобу впливу, що дозволяє не лише інформувати громадськість, але й формувати її ставлення до ключових подій та проблем. У цьому контексті питання мови, а саме термінологічної лексики, набуває особливого значення. Саме ретельно підібрана лексика забезпечує ефективність політичної риторики, сприяючи побудові аргументації, переконливості висловлювань та емоційному впливу на аудиторію. Це зумовлює інтерес науковців до аналізу мовних аспектів політичних промов, які відіграють вирішальну роль у сучасній комунікації.

Актуальність даної теми полягає у помітному підвищенні інтересу до політичного дискурсу та лінгвістичних характеристик ефективних публічних виступів. У сучасних умовах активізації політичної діяльності та необхідності вирішення практичних завдань політичної комунікації цей аспект набуває особливого значення. Зокрема, політична комунікація дедалі більше розглядається як інструмент впливу та маніпулювання свідомістю. Це підкреслює важливість дослідження особливостей вживання термінологічної лексики та аналізу стратегій і тактик, що застосовуються у політичній риторичі для досягнення її цілей.

Об'єктом дослідження є публічні виступи американських президентів XXI століття.

Предметом дослідження є термінологічна лексика, особливості її застосування, а також її роль у політичній риторичі.

Мета наукового дослідження полягає в необхідності дослідити особливості вживання термінологічної лексики на матеріалі промов американських президентів XXI століття. Окремо увагу присвячено стратегіям і тактикам відтворення політичних промов та їх вплив на формування суспільної думки.

Досягнення поставленої мети потребує вирішення низки **завдань**:

- проаналізувати визначення понять «суспільно-політичного дискурсу», «політичної промови» та «політичної термінології»;
 - визначити специфіку суспільно-політичного дискурсу;
- проаналізувати політичну промову як об'єкт лінгвістичних досліджень;
- описати феномен «політичної мови»;
 - виокремити види та надати класифікацію термінологічної лексики суспільно-політичного дискурсу;
 - дослідити роль термінологічної лексики публічних виступів американських президентів у формуванні суспільної думки;
- виділити найпопулярніші стратегії і тактики впливу, що їх вживають політики задля досягнення поставлених комунікативних цілей.

Матеріалом дослідження слугували промови американських президентів XXI століття: Джозефа Байдена, Дональда Трампа, Барака Обами та Джорджа Буша. Аналіз охопив 20 промов, що включають інавгураційні промови, щорічні звернення «Про становище країни» (“State of the Union Address”), а також промови різного жанру, зокрема кризові, економічні, військові та міжнародні.

Для вирішення поставлених завдань використано ряд **методів дослідження**. *Метод аналізу* використано в процесі ретельного вивчення специфіки термінологічної лексики в межах суспільно-політичного дискурсу і виявлення стратегічних тактик впливу на аудиторію; *метод вибірки* із метою підбору релевантної літератури та зборі текстів промов американських президентів англійською мовою; *метод синтезу та дедуції* задля визначення понять «суспільно-політичний дискурс», «політична промова», а також у визначенні та класифікації політичної термінології; метод індукції дозволив сформулювати висновки на основі аналізу політичної термінологічної лексики та специфіки її використання; за допомогою *описового методу* було описано лексичні та стилістичні особливості політичних промов; контекстуально-інтерпретаційний метод сприяв визначенню принципу взаємодії термінологічного наповнення політичних промов із іншими структурними елементами.

Теоретичне значення роботи полягає у проведенні ґрунтовного аналізу термінологічної лексики політичного дискурсу, який представлений політичними промовами американських президентів ХХІ століття, а також всебічному дослідженні стратегій впливу політичних лідерів на аудиторію. Отримані результати представляють інтерес для широкої аудиторії, оскільки об'єднують галузь лінгвістики, психолінгвістики та політології, що дозволяє зрозуміти процеси політичної комунікації.

Практичне значення дослідження полягає у можливості застосування отриманих результатів у курсах із загального мовознавства, лінгвостилістиці та психолінгвістиці, а також при підготовці навчально-методичних посібників, написанні бакалаврських і магістерських робіт. Окрім того, матеріали дослідження можуть бути корисними для спічрайтерів, які готують промови для політичних лідерів за допомогою аналізу промов попередніх президентів, лідерів думок, блискучих ораторів, та вивчають методи лінгвістичного впливу задля досягнення головної цілі комунікації.

Апробація. Результати представленої магістерської роботи пройшли *апробацію* на 77 студентській науково-технічній конференції ОНМУ «Феномен політичної метафори в англomовних текстах, а також на III Міжнародній науково-практичній онлайн конференції “SCIENTIFIC RESEARCH: MODERN PROSPECTS” (Мюнхен, Німеччина, 2024). На її основі було опубліковано тези “Political speech as a subject of linguistics research”.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПУБЛІЧНИХ ВИСТУПІВ У СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

утність поняття суспільно-політичного дискурсу

Досліджуючи проблеми функціонування суспільно-політичної мови, науковці для опису цього феномену досить часто звертаються до терміну «суспільно-політичного дискурсу». Зважаючи на високу частотність вжитку, дане поняття потребує окремої уваги.

Основи теорії суспільно-політичного дискурсу були сформовані у 1950-х роках представниками кембриджської та оксфордської філософських шкіл методом аналізу лінгвістичного контексту громадської думки. Вивченню даного дискурсу присвячено багато наукових робіт, серед яких класичними вважаються праці Т. ван Дейка, Ю. Габермаса, Р. Барта, Н. Ферклоу, П. Серіо та інші.

Зважаючи на поєднання двох багатозначних понять, в українській і зарубіжній науці досі немає єдиного визначення поняття «суспільно-політичний дискурс». Саме поняття «дискурсу» є одним з найбільш багатозначних термінів, які використовуються в гуманітарних науках, що прямо чи опосередковано вивчають функціонування мови. Це зумовлено історією його становлення, а саме лінгвістичним переворотом, який відбувся в другій половині ХХ ст. Кожен із напрямів, що існував у ті часи, напрацьовував власні методи аналізу та свій понятійний апарат, що значно вплинуло на вивчення мовної комунікації як такої. Таким чином, дискурс став об'єктом міждисциплінарного дослідження, методологія якого перетинається та доповнює одна одну. Політичний дискурс також частково перетинається з іншими видами дискурсу - релігійним, дослідники й досі не виробили єдиного підходу до розуміння цього феномена. Так, наприклад, з етимологічної точки зору, дане поняття походить від латинського слова *discursus*, що буквально означає «блукати». В перекладі ж з

англійської *discourse* означає «мова, бесіда, виступ, діалогічна мова», а з французької мови *discours* перекладаємо як «мовлення» [1].

Одними з перших науковців, які надали слову «дискурс» термінологічного значення, були американський лінгвіст З. Харріс, який використовував цей термін як метод аналізу зв'язного мовлення, а також Е. Бенвініст, який визначав дискурс як «мовлення, що привласнюється тим, хто говорить». Слід зазначити, що ще у 70-х роках ХХ століття поняття дискурсу прирівнювалося до тексту і лише з кінця 70-х – початку 80-х років почалося їх розмежування. Відтоді термін «дискурс» набуває широкого застосування у сучасній лінгвістиці [1].

Як справедливо зазначає С. Ковальова, численність та різноспрямованість робіт у цій сфері інколи приводить дослідників до думки, що створення єдиної системи трактування політичного дискурсу не є теоретично можливим, однак розглянемо думки різних науковців щодо визначення поняття дискурсу [6, с.102].

Згідно з видатним французьким мовознавцем ХХ століття Е. Бенвеністом, дискурс – це мовлення, що занурене в життя, а також складне комунікативне явище, що містить тексти й екстралінгвальні чинники, а саме фонові знання, переконання, настанови і мету адресанта.

На думку французького лінгвіста і філософа М. Пеше, дискурс – сукупність висловлювань, що циркулюють у соціумі.

Німецький філософ і соціолог Ю. Хабермас визначає дискурс як рефлексивну мовну комунікацію, яка передбачає самоцінність процесуальності промовляння всіх значимих для учасників комунікації її аспектів [12].

Згідно з визначенням Р. Барта, дискурс – це висловлення, значуща єдність, незалежно від того, є вона словесною чи візуальною.

Дж. Фіске казав про те, що дискурс – це мова чи система образів, сформована суспільством для поширення зв'язаного набору змістів стосовно певної теми.

Проте, на нашу думку, найвлучніша гіпотеза щодо визначення поняття політичного дискурсу належить Т. А. ван Дейку [43] про те, що дискурс є комунікативним явищем, складовою якого є ще й соціальний контекст, тобто

надання інформації про учасників комунікації та процеси сприйняття повідомлень.

Дуже влучним також вважаємо визначення Г. Кука, на думку якого дискурс – це «єдність тексту й контексту».

Таким чином, робимо висновок, що дискурс – це організація мови не лише всередині, але й поза межами тексту [17].

Не менш неоднозначним, аніж термін «дискурс» і досі залишається термін «політика». Термін «політика» походить від грецького «поліс» – місто, де розгортались активні політичні процеси і пропонувалися різні моделі політичного устрою (деспотія, аристократія, олігархія, демократія) [7].

До середини ХХ ст. науку про політику намагалися охарактеризувати як ту, яка мали б відображати об'єктивну політичну дійсність. При цьому, представники некласичної чи постнекласичної школи почали трактувати політику як те, що по своїй суті не існує насправді, наголошуючи, що політика – це не реальний стан речей, а певна спільна мовчазна згода про те, що слід вважати реальним [12].

У своїй же роботі ми розглядатимемо політику як цілеспрямовану сферу діяльності, основна мета якої полягає в завоюванні, утриманні та використанні державної влади, пов'язаної з ухваленням відповідальних рішень.

Зважаючи на багатогранність «дискурсу» та «політики» як окремих понять, існують різні способи звести поняття «політичного дискурсу» до спільного знаменника. Вважається, що термін «політичний дискурс» набув всесвітнього наукового поширення із появою на світ роботи Г. Маркузе «Одновимірна людина: дослідження ідеології розвиненого індустріального суспільства» (1964 р.). В даній праці автор використовує поняття «універсум політичного дискурсу» як даність, яка є сама собою зрозумілою, хоча не розкриває змісту самого поняття. М. Фуко вживає термін «політичний дискурс» в працях, що виходять з 1966 року. У нього він співіснує поряд з іншими видами дискурсу (науковим, релігійним, економічним тощо) [17].

Сучасні науковці дають своє пояснення терміну політичного дискурсу.

Так, О.Гайдулін визначає його як «практичне структурування вербально-сміслової реальності через комунікативну взаємодію суб'єктів владних інтенцій у політичній реальності» [3, с.23].

Т. А. ван Дейк, один із визначних сучасних лінгвістів та представник критичного дискурс-аналізу, зазначає, що дискурс є політичним, коли він супроводжує політичний акт у відповідній політичній обстановці; тобто, політичний дискурс формується в контексті функціонування політичних інститутів (сесії парламенту, засідання уряду, з'їзди партій) [43].

Таким чином, політичний дискурс, виходячи з вищевказаних визначень відомих лінгвістів, можна розглядати в широкому та у вузькому розумінні. В широкому розумінні - це слово про політику і система суджень, наповнена політичним змістом. Так, В. Бергедорф під політичною мовою розуміє „всі мовні висловлювання, в яких йдеться про політику, а також висловлювання, що

п

р

о

д Чий же полем наукової діяльності є суспільно-політичний дискурс: політологів чи лінгвістів? Справедливо буде сказати, що обох. Політологія концентрує свою увагу на мисленні політиків та їх схильності до маніпулювання свідомістю електорату, в той час як лінгвістика цікавиться мовною моделлю політиків та механізмами створення політичних текстів [2].

т Для ще більшого розуміння явища суспільно-політичного дискурсу слід розглянути його жанрову різноманітність. Жанри політичного дискурсу є певними типами текстів та мовленнєвих актів, що використовуються у політичних комунікаціях і характеризуються спільними структурними та функціональними особливостями. Ці жанри, в свою чергу, дозволяють дослідникам глибше аналізувати специфіку політичного дискурсу, оскільки кожен з них несе особливе смислове навантаження та відіграє певну роль у формуванні громадської думки.

о

з

и

Було б логічно поділити жанри політичного дискурсу на первинні (тобто ті, які виходять безпосередньо від політиків та реалізують політичний дискурс у «чистому вигляді») та вторинні, які є лише інтерпретацією дискурсу політиків.

До первинних жанрів відносяться:

- політична промова;
- дебати в парламенті;
- дискусії;
- гасла;
- урядова заява тощо.

Усі ці жанри реалізують основну функцію політики – боротьбу за владу.

До вторинних жанрів відносяться:

- аналітичні статті;
- мемуари політиків;
- інтерв'ю;
- політичні анекдоти;
- політичні карикатури та пародії.

Такі жанри є реакцією на слова та вчинки політиків у первинних жанрах.

Власну класифікацію форм політичного дискурсу пропонує Н. Кондратенко [8] залежно від формальних, комунікативних, інтенціональних та інших чинників, вона вирізняє політичний дискурс за формою («усний та писемний»), за чинником мовця («адресантно прямий та опосередкований»), за метою («інформативний, спонукальний, іміджевий, мотиваційний, експресивний»), за чинником адресата («особисто та масово адресований») та за сферою функціонування («телевізійний, газетно-журнальний, радіо-, рекламний, PR») [9].

До цього типу, на думку О. Ковальової, доцільно додати також політичний дискурс, що функціонує у мережі Інтернет, а також доречно було б виокремити види політичного дискурсу за типом комунікативної взаємодії: агональний (конфліктний), наприклад, дебати, та гармонізуючий (кооперативний), наприклад, новорічне вітання президента [6, с.104].

Усним політичним дискурсом слугують інтерв'ю з політиками, їхні промови та офіційні заяви, а от політичні тексти, оприлюднені через ЗМІ, відносимо до письмового політичного дискурсу. Агітаційні листівки, буклети, поштове листування також вважаємо політичним дискурсом.

Щодо функцій політичного дискурсу, на думку Л.Нагорної, то їх можна поділити на мобілізаційну, маніпулятивну, ідеологічну, корпоративну та функцію привернення уваги до тексту чи зображення.

Мобілізаційна функція полягає в емоційному зверненні адресанта до ціннісних та ідеологічних преференцій електорату. Вона найяскравіше проявляється у плакатах, лозунгах та листівках. Маніпулятивна функція полягає у спекуляції інформацією, тобто у її викривленні стосовно актуальних суспільних проблем з метою розпалювання конфліктів між політичними опонентами. Ідеологічна та корпоративна функції передбачають виокремлення основних позицій політика чи партії з метою демонстрування власних особливостей. Функція привернення уваги спрямована на те, щоб або прихилити реципієнта на бік політика, або принаймні заявити про його існування яскравим зображенням чи слоганом [15, с.33].

Однією з найхарактерніших ознак суспільно-політичного дискурсу є його *ідеалогічність*. Мова тут розглядається як засіб впливу та формування світогляду масової аудиторії. Ця ідеалогічна спрямованість реалізується за допомогою лінгвістичних прийомів (використання паралельних конструкцій, риторичних запитань, повторів тощо), а також за допомогою позалінгвальних чинників, таких як міміка, жести, інтонація тощо. Усі ці засоби спрямовані на посилення емоційно-психологічного впливу на реципієнта.

Іншою ознакою суспільно-політичного дискурсу вважається *інтертекстуальність*, що вживається для позначення спектру міжтекстових відношень і визнає факт існування кількох реальних авторів, відповідальних за ту чи іншу промову та популяризування ідей, серед яких може бути політичний діяч, політична партія, від якої він виступає, копірайтер та ін. При цьому не можна виключати той факт, що певні висловлювання можуть належати виключно

політичному діячу (оратору), на підставі його особистого світогляду, думок, позиції та особистісних характеристик.

Ще однією характеристикою політичного дискурсу, яку виділяють дослідники, є *міфологічність*. Її сутність полягає у тому, що політичний дискурс не лише інформує і транслює реальну дійсність, але й створює певні емоційні та символічні наративи, які здатні впливати на громадську думку. Так, політики часто постають перед народом як національні герої, борці за правду та справедливість. Так само нерідко зустрічається образ «ворога» нації, який часто використовується з метою об'єднання людей проти певної політичної чи соціальної групи. Часто ці міфи не мають чіткого зв'язку з реальністю, але їх існування допомагає виправдовувати окремі політичні рішення і підтримує ідеологічну стабільність нації [12].

Отже, суспільно-політичний дискурс - це складне міждисциплінарне явище, що охоплює не лише мовну комунікацію, але й екстралінгвальні чинники у політичній сфері. Його суть полягає в організації мови як всередині тексту, так і поза його межами. Історичний розвиток поняття політичного дискурсу демонструє, що формування його основних теоретичних засад відбувалося у другій половині ХХ століття, проте й сьогодні він залишається предметом активних досліджень.

Політичний дискурс функціонує в межах відповідних політичних інституцій: первинних (а саме політичних промовах, дебатах в парламенті, урядових заявах тощо) та вторинних: аналічних статтях, політичних мемуарах, політичних анекдотах). Відсутність єдиного визначення суспільно-політичного дискурсу пояснюється багатогранністю і терміна «дискурс», і феномену «політики», що роблять його об'єктом постійних наукових досліджень.

Суспільно-політичний дискурс виконує низку важливих функцій, серед яких інформаційна, ідеологічна, мобілізаційна, маніпулятивна та інтеграційна. Він не тільки інформує суспільство про події та процеси, але й формує політичні погляди, структури цінностей та пріоритети громадян, впливаючи на громадську свідомість.

Вважаємо за доцільне перейти до наступного пункту, щоб глибше проаналізувати центральний елемент дискурсу — політичну промову, яка є об'єктом численних лінгвістичних досліджень.

1.2 Політична промова як об'єкт лінгвістичних досліджень

Говорячи про політичну промову, говоримо про головну його характеристику – мову, а саме *політичну мову*. Однак багатогранність феномена політичної мови породжує і неоднозначність його трактування. Так, вживаючи це поняття у вузькому значенні, мають на увазі мову виступів політичних діячів. А от дослідник В. Бергедорф розглядає цей термін більш широко, а саме як «всі мовні висловлювання, в яких йдеться про політику, а також висловлювання, що продукуються з позицій влади» [17].

Деякі науковці навпаки заперечують існування політичної мови як окремого феномену, бо, на їх думку, вона відрізняється від мови звичайної лише своїм змістом, хоча мовні явища, які виокремлюють політичну сферу серед інших суспільних сфер, таки існують. Так, наприклад, на думку німецького дослідника В. Шмідта, хоча для мови політики безумовною є наявність спеціального словника, та все ж вона відрізняється від інших спеціальних мов цілою низкою особливостей, основна з яких полягає в тому, що спеціальний словник політики використовується не тільки в політичних текстах, але і в різних сферах повсякденного життя. Таким чином, як зазначає В. Шмідт, найбільш точно сутність цього явища передають терміни «спеціальний словник політики» та «мова політики». Перший з них охоплює всю термінологію, що стосується міжнародних відносин, економіки, а також реалій внутрішньої політики та економічного життя, включаючи поняття, пов'язані з політичним устроєм і суспільно-політичним життям окремих держав. Термін «мова політики» охоплює не лише спеціальний політичний словник, але й підкреслює особливий, прагматичний аспект його використання [17].

Як наслідок, виникла нова галузь дослідження цієї сфери – політична лінгвістика. На думку науковців політична лінгвістика – це субдисципліна, яка досліджує мову політики і є певним балансом між політикою, галузь якої

перенасичена теоретичним матеріалом та мовознавством, яка відповідно перенасичена практичним надбанням.

Саме з боку політичної лінгвістики ми і будемо характеризувати політичну промову як особливий жанр суспільно-політичного дискурсу.

Політичну промову визначаємо як зв'язний потік мовлення, зазвичай заздалегідь підготовлений мовцем для того, щоб передати інформацію аудиторії стосовно певної події в політичному житті. Це усне монологічне висловлення, що не передбачає діалогічної комунікації між учасниками комунікації (оратором та цільовою аудиторією) і несе функцію повідомлення та впливу. Політична промова як феномен бере свій початок ще із часів Давньої Греції та Риму, бо ще з античних часів оратор використовував силу слова та навички спілкування з аудиторією задля того, щоб вплинути на певні рішення, змінити суспільну думку чи сформулювати погляди людей.

Спробуємо схарактеризувати політичну промову за наступними критеріями: *характер суб'єкта; характер адресата; протиставлення усної та писемної форм мови; зіставлення монологічного та діалогічного мовлення; функції; обсяг інформації та мета висловлювання.*

Згідно з першим критерієм, за ознаками суб'єкта, політичну промову можна схарактеризувати так: суб'єктом політичної промови, перш за все, є політик або політичний діяч. Однак, коли мова йде про медійну чи непрофесійну комунікацію, наприклад, мітингові промови, суб'єктом може бути як представник ЗМІ, так і особа з іншою професією. Це залежить від тематики, що обговорюється під час виступу, а також від цілей, які ставить перед собою політична промова.

У цьому контексті виникає питання авторства. Т. Грант [31] виділяє дві основні функції авторства: виконавчу та декларативну. У випадку політичної промови ці функції розподілені між спічрайтером і власне політиком, який озвучує слова перед аудиторією. Прикладом може слугувати випадок, коли депутат на парламентських слуханнях виступає з ініціативою про зміни до закону, а його промова підготовлена командою експертів. У такому випадку

депутат є декларативним автором, оскільки представляє цю ініціативу перед колегами та громадськістю, тоді як експерти, які розробили текст промови, виконують роль виконавчих авторів. Таким чином, відповідальність за зміст промови розподіляється між кількома учасниками процесу. При цьому автором буде вважатися та особа, на яку покладено відповідальність за текст.

За другим критерієм, аналізуючи політичну промову з точки зору адресата, можна виділити два основні типи: перший – це політичні суб'єкти, а другий – особи, які не належать до інституційної політики. У першому випадку адресатом може бути сам політик, якщо йому надається текст промови, або ж інші політичні діячі, до яких вона звернена. Наприклад, під час міжнародного форуму, присвяченого питанням глобальної безпеки, політичний діяч може звертатися до представників країн-членів НАТО, ООН, а також до лідерів міжнародних організацій, які займаються питаннями миру та безпеки. У такій ситуації адресатами можуть бути не лише політичні лідери, але й військові експерти, аналітики, дипломати, а також представники неурядових організацій, які займаються дослідженнями у сфері безпеки. Залежно від того, чи є адресат індивідуальним чи масовим, можна стверджувати, що зазвичай промова націлена на широку аудиторію.

Крім того, другий критерій включає уточнення адресата відповідно до його політичної позиції. Це дозволяє виділити три основні категорії: політичні однодумці, політичні опоненти та виборці, які не мають чіткої політичної позиції. Ця класифікація важлива для розуміння, як політична промова може бути адаптована до різних груп і які стратегії комунікації використовуються для досягнення максимального впливу.

Згідно з третім критерієм, який базується на контрасті між усною та писемною формами мовлення, політична промова класифікується як писемний жанр через те, що вона є текстом, підготовленим спічрайтером. Проте, якщо розглядати спосіб її подання, політична промова вважається усною, оскільки вона виконується в усному форматі під час виступів, дебатів тощо, коли спікер відтворює написаний текст для аудиторії.

При порівнянні монологічного та діалогічного мовлення політичну промову можна віднести до монологічного жанру, оскільки її представляє один оратор (політик), який має завдання викладати свої думки, відстоювати власні погляди та формувати певну точку зору у свідомості слухачів. Проте в сучасних умовах політична промова зазвичай є результатом ретельної підготовки, до якої залучено багато людей, що обирають конкретний набір вербальних одиниць, враховуючи, для якого політичного діяча та події вона призначена.

Аналізуючи політичні промови за їх функціями, можна виділити ритуальні, орієнтаційні та агональні жанри. Одним із важливих чинників, які визначають віднесення політичної промови до зазначених жанрів, є інтенція – спрямованість думок. До ритуальних жанрів можна віднести радіо- або телезвернення, інавгураційну промову, привітальне та прощальне слово, різдвяну промову президента тощо. Цей жанр отримав свою назву, оскільки пов'язаний із значущими лінгвокультурними подіями та охоплює широкий спектр тем і проблем, таких як економіка країни, медичне страхування, технічні та наукові досягнення, традиційні свята тощо.

Агональні жанри, які відображають поняття «суперництво» та передбачають пряме ідеологічне зіткнення опонентів, включають виступи на мітингах або передвиборчі промови, де спостерігається високий рівень експресивності та емоційного забарвлення, а також заклик до боротьби. Орієнтаційні жанри охоплюють доповіді політиків, в яких вони уточнюють, пояснюють певні події, інформують про стан у країні та доповідають про наслідки політичних подій.

За обсягом інформації, промови можна класифікувати на середні та великі жанри, при цьому важливо уточнити критерії такого поділу, зокрема зазначити обсяг та кількість знаків. Середні жанри включають, наприклад, промову на мітингу, яка повинна бути короткою, але ефективною для спонукання до дій, а також промови в парламенті. Великі жанри, як правило, представлені політичними доповідями.

Наступним аспектом, який варто розглянути, є мета висловлювання, за якою можна розрізнати інформативні, оціночні та імперативні жанри, що закликають до дій. Варто зазначити, що окремі елементи цих жанрів можуть поєднуватися в одній політичній промові. Наприклад, під час передвиборчої промови кандидат може надавати інформацію про себе, оцінювати свою кандидатуру, виділяючи її серед інших, і закликати виборців слідувати його політичним орієнтирам та підтримувати його позицію.

Отже, політична промова, є важливим жанром суспільно-політичного дискурсу, що характеризується спеціальним словником і прагматичним використанням мови. Вона служить інструментом для передачі інформації та впливу на аудиторію, враховуючи різноманітність адресатів і специфіку комунікації. Аналізуючи політичну промову за різними критеріями, можна виділити її особливості та функції, що визначають її значущість у сучасному суспільстві. У зв'язку з цим, звернемо увагу на роль термінології в публічних виступах та її здатність впливати на формування суспільної думки [10, с.43].

1.3 Роль термінологічної лексики публічних виступів у формуванні суспільної думки

Дослідження політичної мови на світовій арені набуває все більшої актуальності. Таке підвищення наукового інтересу до цього питання зумовлюється, з одного боку, з активізацією політичної діяльності і потребою вирішення практичних проблем політичної комунікації. З іншого ж боку, на думку І. Бутової, така прискіплива увага лінгвістів до політичного дискурсу виникла саме у той період, коли політична комунікація набула рис засобу маніпулювання свідомістю [2].

Одним із найбільш динамічних та продуктивних інструментів регулювання соціальних відносин, на думку Т.А. Пода [18] була і залишається політика, осереддям якої, безперечно, є влада, якій властиві такі механізми, що дозволяють цілеспрямовано управляти суспільними процесами. При цьому у сучасному інформаційному суспільстві здійснення політики реалізується не стільки через методи прямого впливу (так звана *hard power* – «жорстка влада»), скільки шляхом

«м'якої влади» (soft power). В пост-модерному контексті владарювати означає не тільки володіти апаратом примусу, але й мати здатність інтерпретувати, визначати, пояснювати, прогнозувати поточну ситуацію в суспільстві, формуючи критерії об'єктивності, авторитетності, правдивості та істинності. В умовах глобалізації, коли інформація миттєво поширюється, ключовим інструментом влади стає знання, яке формується шляхом включення суб'єктів і соціальних груп у дискурсивні практики. Як писав М. Фуко, володіти дискурсом – значить володіти владою. [18]

«М'яка влада» – є формою комунікативного впливу, при якій поведінка що диктується владою, сприймається громадянами як добровільний вибір. Ключовою метою політики «м'якої влади» є контроль над символічним простором політики та суспільної свідомості, що досягається шляхом ефективного використання дискурсу. Такий дискурс дозволяє впливати на ментальні структури масової свідомості – громадські уявлення, мрії, ідеали, цінності захоплення тощо, не використовуючи при цьому жодного тиску та примусу.

До способів реалізації дискурсу «м'якої влади» можна віднести такі дискурсивні форми впливу направлені на переконання, як: реклама і пропаганда, використовуючи при цьому риторичні засоби, наприклад, повтори та аргументації; а також прогнозування майбутніх подій та ситуацій, які часто містять у собі оцінку дій влади. Таким чином, реалізації влади носить переважно характер переконання.

Повідомлення, яке транслюється владою, є головним аспектом її взаємовідносин із суспільством, так як переважну частину інформації ми сьогодні отримуємо саме завдяки тиражованим повідомленнями, а не з власного досвіду. Доступність інформації про події, що відбувалися в минулому, і прогнозування майбутніх подій стає можливим для сучасного суспільства, яке часто відмовляється мислити й аналізувати першоджерела, тільки завдяки передачі повідомлень. За спостереженням К. Берка, «... велика частина нашої реальності формується вербально. І лише дуже незначну частину реальності ми

пізнаємо шляхом безпосереднього досвіду, повна ж картина складається завдяки системі символів».

У сучасному світі побудоване в особливий спосіб повідомлення є для влади інструментом впливу на суспільство, і саме тому інститути влади використовують не механізм примусу, а методи впливу за допомогою системи кодів. Ефективність владного дискурсу прямо залежить від влади символів та від здатності влади виробляти такі образи, які будуть сприяти закріпленню її позицій у суспільстві та дозволять керувати діями громадян. Відомий французький соціолог і антрополог Ж. Баландьє переконаний, що сучасним світом правлять три сили – інформація, техніка і комунікація. [18]

Одним із найяскравіших постатей, які займаються проблемами дискурсу, є німецький вчений Т. А. ван Дейк [43], слова якого ми вже не раз цитували вище. Серед останніх опублікованих ним праць знаходимо "Society and discourse. How context controls text and talk" («Суспільство й дискурс. Як контекст контролює текст і розмову»), "Discourse and Context. A Sociocognitive Approach" («Дискурс і контекст. Соціокогнітивний підхід»), "Discourse and power" («Дискурс і влада»). Свої основні ідеї щодо політичного дискурсу та його впливу на соціальну свідомість він виклав у таких статтях, як "News, discourse and ideology" («Новини, дискурс й ідеологія»), "Elite discourse and institutional racism" («Дискурс еліти та інституційний расизм»), "Discourse and Manipulation" («Дискурс і маніпулювання»), і це лише частина його найвизначніших праць [2].

За одними лише назвами праць і статей Т. А. ван Дейка помічаємо нерозривний зв'язок між політичним дискурсом з одного боку та ідеологією, владою та засобами впливу на суспільну думку – з іншого.

Однією з визначальних функцій, що виділяє політичну мову з загального мовного контексту, є функція переконання та контролю. Політична мова використовує виражальні можливості лексики, підбір мовних знаків і наділення термінів специфічними значеннями для впливу як на індивідуальну, так і на масову свідомість, спрямовуючи таким чином політичну поведінку громадян. Цей вплив є ключовим у політичній комунікації. Окрім того, політична мова

може виконувати маніпулятивну функцію, оскільки її внутрішні властивості дозволяють здійснювати приховане керування свідомістю і поведінкою в бажаному для влади напрямку.

Важливою є й функція формування політичної свідомості. Політична мова слугує засобом відображення політичної реальності та відіграє ключову роль у формуванні політичних цінностей, ідеалів, норм, правил поведінки, а також уявлень про політичні інститути та відносини між владою і громадянами [17].

Дослідники виділяють чотири ключові фактори, які роблять мову потужним інструментом соціальної влади [12]:

а) *Вибір мовних засобів* для передачі інформації: спосіб, у який відбираються лексичні та синтаксичні елементи, суттєво впливає на те, як повідомлення буде сприйняте аудиторією.

б) *Складність вербальної одиниці*: слова можуть мати різні значення та викликати певні асоціації. Той самий феномен може бути описаний різними словами, залежно від позиції або наміру мовця.

в) *Відкритість мовної системи*: мова дозволяє продукувати нові речення та слова, і в нових контекстах значення вже існуючих слів може змінюватися чи розширюватися.

г) *Мова як відображення ставлення до влади*: мовні конструкції та вибір термінів часто відображають існуючі соціальні та політичні відносини, включно з підходом до влади і впливу.

«Такі властивості мови, як рухливість семантичної структури слова, складність відмежування конотації від прямих денотативних значень, варіативність денотативних і конотативних значень одних і тих самих мовних знаків під впливом соціальних чинників, багатокomпонентність як лексичного, так і прагматичного значення, синонімічні й асоціативні зв'язки слів, модальність висловлювання, оцінність семантики тощо, навмисно й цілеспрямовано використовуються пропагандою. Найбільш очевидним у плані мовного впливу є лексичний потенціал. Її основою є уявлення про розширюваність, абстрактність і невизначеність значення слова. На рівні слова

існують ситуації спілкування, коли комунікативна семантика слова суперечить його семантиці» [4].

Отже, політична мова виконує ключову роль у формуванні політичної свідомості та в управлінні громадською думкою. Вона не лише відображає реалії влади, а й активно формує політичні уявлення та ставлення суспільства. Використовуючи мовні засоби, політичний дискурс може створювати образи, які сприяють закріпленню позицій влади та керують діями громадян. Ці механізми маніпуляції та впливу роблять політичну мову потужним інструментом у руках тих, хто здійснює політичну діяльність.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

Суспільно-політичний дискурс виступає складним і багатогранним явищем, яке охоплює широкий спектр комунікаційних процесів у політичній сфері, основними компонентами якого є текст (в усній або письмовій формі), екстралінгвістичний контекст (мета, обставини, спосіб та час утворення), адресант і адресат. Найбільш типовими характеристиками суспільно-політичного дискурсу, що розкривають його природу, є риторичність, емоційність, маніпулятивність, динамічність, ритуальність.

Політична промова як жанр суспільно-політичного дискурсу займає важливе місце у формуванні суспільної думки. Вона виступає не лише засобом передачі інформації, а й інструментом маніпуляції, мобілізації та інтеграції громадської свідомості. Зокрема, політична мова має свою специфіку: використання термінологічної лексики та особливих стилістичних прийомів, які сприяють формуванню образів і асоціацій, що впливають на сприйняття слухачів. Це підкреслює роль політичних діячів, які, використовуючи мову, формують не лише інформаційний контент, а й емоційний фон, який може впливати на політичні настрої в суспільстві.

Особливо важливою є роль термінологічної лексики публічних виступів, яка, на думку дослідників, суттєво формує політичні погляди та цінності громадян. Чіткість та однозначність термінів здатні спростити складні концепції, що робить їх доступними для широкої аудиторії. Але водночас, маніпулятивний потенціал політичної мови може призводити до дезінформації або спотворення реальності, тому важливо критично ставитися до інформації, що подається.

Таким чином, теоретичні передумови дослідження публічних виступів у суспільно-політичному дискурсі забезпечують підґрунтя для глибшого розуміння взаємозв'язків між мовою, політикою та суспільством. Це дослідження відкриває нові можливості для аналізу політичних комунікацій у різних контекстах, підкреслюючи важливість критичного осмислення інформації та активної участі громадян у політичному процесі. У свою чергу, це сприяє розвитку медіа

грамотності, яка є надзвичайно важливою для формування свідомого суспільства.

Р

О

2.1 Лексичні особливості текстів англomовних політичних промов

Сучасний мовний простір формується під сильним впливом англійської мови, яка має потужну політичну вагу як засіб міжнародного спілкування. У контексті збагачення політичної лексики на міжнародному рівні англійська мова беззаперечно домінує серед інших мов. Це активне використання англійської як мови-донора зумовлене значною роллю англomовних країн на світовій геополітичній арені. **СПЕЦИФІКА ВЖИВАННЯ ТЕРМІНОЛОГІЧНОЇ ЛЕКСИКИ В ПРОМОВАХ СУЧАСНИХ АМЕРИКАНСЬКИХ ПРЕЗИДЕНТІВ**

Незважаючи на домінуючу роль англійської мови як міжнародної мови спілкування та носія термінології та концепцій, що формують глобальний політичний контекст, вона також активно інтегрує лексичні елементи з інших мов. Д. Кристал в книзі “English As a Global Language” порівнює англійську мову з пилососом: “English is a kind of vacuum cleaner of languages – it sucks in vocabulary from any language it can get” [30, с.89]. Серед запозичень знаходимо лексичні одиниці з таких мов:

1) латинської (*status quo* - ситуація, що склалася; *bona fide* – добросовісний, справжній; *exempli gratia* (e.g.) – наприклад;

2) французької (*raison d'être* – причина існування; *coup d'état* – переворот; – відчуття вже баченого, часто використовується в політичному контексті для опису повторюваних ситуацій);

німецької (*führer* – лідер, використовується у специфічних контекстах, особливо в історичному; *weltanschauung* – світогляд; *kultur* – культура, особливо в контексті культурних цінностей);

4) італійської (*padrino* – патрон, використовується у контексті політичних покровителів; *dolce vita* – солодке життя, часто вживається в контексті ідеалізації певного способу життя);

5) іспанської (*fiesta* – свято, використовується для опису політичних або культурних подій; *barrio* – район, часто вживається в контексті соціальних

питань; *hacienda* – маєток, використовується для опису великих земельних володінь).

Тож, як ми бачимо, хоч цих термінів небагато, мова все одно еволюціонує під впливом інших культур. Такі запозичення підкреслюють важливість міжкультурного спілкування та взаємодії в сучасному політичному контексті.

Крім того, англійська є інструментом глобальної масової комунікації, зокрема в медіа та інтернет-просторі, що сприяє швидкому поширенню англійської політичної термінології в інших мовах. Особливості «спеціального словника політики» досить детально досліджувалися німецькими лінгвістами. Вони наголошують на тому, що такий словник має неоднорідну внутрішню структуру. Зазначається, що в політичній мові використовуються не лише спеціалізована політична лексика та термінологія (так звані «ідеологічно забарвлені слова»), але й інші мовні одиниці, які в принципі не мають політичного відтінку.

Так, наприклад, В. Шмідт до політичної мови відносить і всю економічну термінологію. І хоча до лексичної складової політичного дискурсу входить чимала кількість економічних термінів, вважаємо недоречно відносити усю економічну термінологію до суспільно-політичного дискурсу загалом.

Р. Фрайтанг пропонує такий розподіл суспільно-політичної лексики: власне політична лексика, (серед яких вчений виділяє терміни, слова гасел і жаргонізми) та потенційна політична лексика, яка охоплює лексику загального словникового запасу, назви організацій, партій, держав тощо. В. Дікман також говорить про те, що особливістю мови політичного словника є його тісний зв'язок із словником загальнонародної мови, яка проникає через засоби масової інформації.

Цінною і новою в сучасному українському термінознавстві є аналітична думка українського науковця Я. Яремка про дискурсний характер терміна. Саме у дискурсі оптимально здійснюється семантична самореалізація терміна, де він набуває тих смислових конфігурацій, які створюють фон культурної аперцепції (психолінгвістичного значення), і водночас набуває конкретного прагматичного значення [25, с.379].

Таким чином, політичну мову не можна ототожнювати із так званими «спеціальними мовами», оскільки вона тісно пов'язана із загальноживаною мовою. Більше того, «спеціальні мови» зазвичай використовуються переважно фахівцями у відповідних професійних галузях, тоді як політична мова, навпаки, знаходить своє застосування серед широких верств населення. Ця характеристика є однією з ключових лексичних особливостей політичної мови

Однак, попри тісний зв'язок політичної мови зі складом загальноживаної лексики, в політичних промовах часто можна зустріти використання **професійної політичної термінології** та вживання **“високих”**, тобто книжних **слів**. Наприклад: *to affirm the promise* (підтвердити обіцянку), а *vision* (бачення), *an* (вірність, союз), *heterogeneous* (різномірний) ; *inexorable* (непохитний), (суверенітет), *recalcitrant* (непокірний).

Політичні суб'єкти активно використовують спеціальні терміни з різних галузей знань — юридичної, економічної, міжнародної — для точного та авторитетного викладення своїх думок та позицій і впливу на аудиторію.

До початку 90-х років минулого століття в мовознавчих дослідженнях переважно використовували терміни "соціально-політична" або "суспільно-політична лексика", тоді як терміни "політична лексика" та "термінологія" вживалися набагато рідше. Ця тенденція існує і досі [5, с.42].

У передмові до словника іншомовних слів за редакцією О. С. Мельничука розуміння політичної термінології було сформульовано таким чином: «Суспільно-політична термінологія словника представлена найважливішими і найпоширенішими політичними, економічними, філософськими, історичними, соціологічними термінами іншомовного походження». До того ж, вона включає в себе загальноживані терміни в галузі міжнародного права, дипломатії, юриспруденції, і навіть терміни з етики, естетики, а також всіх жанрів літератури й мистецтва.

Саме ці терміни, незважаючи на їх професійне походження, стають доступними для широкої публіки завдяки політичній мові. Тож далі вважаємо

доречним розглянути основні категорії термінологічної лексики, що використовуються у політичних промовах, а також їх функції, а саме:

власне політична лексика охоплює найменування органів влади (Congress, Senate, House of Representatives), керівних осіб держави (President, Vice President), політиків і посадовців (senator, representative), політичних об'єднань (party, coalition), загальних політичних понять (government, democracy) тощо.

Наприклад:

*“The question we ask today is not whether our **government** is too big or too small, but whether it works – whether it helps families find jobs at a decent wage, care*
” (Barack Obama - Inaugural Address, 2009).

*“We have to do more than build back; we have to build back better. That’s why I’ve asked **Congress** to pass legislation that creates jobs and grows the economy. Let’s*
”

політично-економічна лексика – абстрактні поняття для найменування економічних процесів (economic growth, inflation), банківської діяльності (interest rate), група слів є найбільш розповсюдженою з огляду на загальноживаність.

Наприклад:

“In just over two years since the election, we have launched an unprecedented

-
,

“We began the new century with over 20 million new jobs, the fastest economic
” (Bill Clinton - State of the Union Address, 2000).

політично-юридична лексика – найменування законодавчих актів, явищ судової діяльності, юридичних процесів. Прикладами такої лексики можуть виступати терміни, такі як *legislation, judicial reform, criminal justice, immigration*

*“Tonight I also ask you to reform **our immigration laws** so they reflect our values*
”

військо-політична лексика – найменування військових формувань (*Army, Navy,*

“I have directed the Department of Defense to allocate all of its remaining

фермінологічна лексика широкої семантики: найменування процесів

р

r “**Income inequality** is one of the biggest challenges of our time” (Barack

).

У “We need to take bold steps to combat **climate change** for future generations”

к

і “**The COVID-19 pandemic** has shown us the importance of robust public health

я (Joe Biden, 2021) [8].

В Ще однією лексичною складовою політичних промов є мовні кліше та

штампів. Наприклад: *to bear in mind* (мати на увазі), *makes us exceptional* (робить

нас винятковими), *to sum up the above-said* (підсумувати вищезазначене, *at the end*

ї (в кінцевому підсумку), *in light of recent events* (з огляду на недавні події) [20].

ж

а Часто у політичних промовах фігурують фразеологічні стійкі вирази: *to*

д

а

к

б

о Для політичної мови, яка відрізняється високою щільністю інформації,

типичним явищем є наявність загальноприйнятих **аббревіатур** та **скорочень**: *G8*

ї (*Group of Eight*), *USA* (*United States of America*), *WMD* (*Weapons of Mass*

ї *Destruction*), *UN* (*United Nations*), *NATO* (*North Atlantic Treaty Organization*), *EU*

ї (*European Union*), *IMF* (*International Monetary Fund*), *WTO* (*World Trade*

р

ф

Organization), *NGO* (*Non-Governmental Organization*), *WHO* (*World Health Organization*), *FBI* (*Federal Bureau of Investigation*) тощо.

Абревіатури відіграють значну роль у політичному дискурсі, оскільки забезпечують компактне вираження складних понять, назв організацій чи процесів, що є особливо важливим в умовах інформаційної перевантаженості та потреби в оперативній комунікації. Політичні промови часто мають обмежений час, що вимагає високого рівня лаконічності та точності. Використання аббревіатур сприяє суттєвому скороченню обсягу тексту, водночас зберігаючи його змістову наповненість.

Окрім цього, завдяки аббревіатурам забезпечується економія когнітивних ресурсів слухача або читача, що дозволяє легше і швидше сприймати інформацію. Наприклад, організації на кшталт NATO (НАТО) або UN (ООН) вже настільки інтегровані в політичний дискурс, що аббревіатури їхніх назв одразу викликають асоціації з певними концептами, не потребуючи додаткових пояснень 30. Лексичні особливості політичних промов [20].

У політичних промовах діячів часто спостерігається широке використання **власних назв**, що пояснюється бажанням політичних діячів звернути увагу не лише на реалії національної геополітики, а й на міжнародний контекст, підкреслюючи зв'язок своєї держави зі світовою спільнотою. Наприклад: *Washington, New York City, Los Angeles, Boston, Chicago, Ferguson, Hurricane Katrina, Pearl Harbor, Silicon Valley, Jamestown, Gettysburg, Wall Street, San Francisco* тощо [20].

Незважаючи на вплив англійської мови, пов'язаний з процесом глобалізації, що охопив практично все світове співтовариство, лексика англійської мови змінюється швидко і постійно. Особливу увагу привертають до себе **неологізми** в лексиці політичного дискурсу. Наукові дослідження політичних процесів та тенденцій передбачають появу нових відкриттів, введення нових понять та термінології. Тому у політичному красномовстві фігурує багато неологізмів, запропонованих політиками. При цьому, значна частина неологізмів не є довговічною, оскільки вони створюються в конкретних умовах і для певних

ситуацій. Неологізми можуть з'являтися для опису як важливих подій, так і незначних явищ

Однією з важливих рис політичних неологізмів є їхня еволюційна природа. Вони не тільки називають, але й оцінюють нові поняття або явища, формуючи сприйняття цих явищ у свідомості людей. У сучасному інформаційному світі вербалізація є необхідною, оскільки людський мозок краще сприймає те, що має назву.

У процесі аналізу неологізмів у сфері політики було виявлено кілька моделей словотвору:

– **Афіксальна модель:**

Суфікси:

- *-ism*: Obamunism, Bushism, Americentrism, Eurocentrism;
- *-philia*: Obamaphilia, Baracaphilia;
- *-mania*: Obamamania, Palinmania;
- *-phobia*: Obamaphobia, Palinphobia;
- *-er*: birther, deather;
- *-ness*: presidentialness.

Префікси:

- *pre-*: precrimination, prebituary;
- *non-*: nontroverisy;
- *re-*: rescandal;
- *under-*: underdecided;
- *un-*: unconcession;
- *over-*: overvoting.

– **Злиття (merging):**

infoganda (information + propaganda), *politainer* (politician + entertainer), *Grexit* (Greece + exit), *shampaign* (sham + campaign), *republiocrat* (republican + democrat).

– **Абревіація:**

RINO (Republican In Name Only), *DINO* (Democrat In Name Only)

– **Семантичні неологізми:**

purple state (штат, де підтримують і демократів, і республіканців), *pizza parliament* (парламент з великою кількістю малих партій), *zombie lie* (неправда, яка постійно повторюється) [36].

Враховуючи вищезазначене, робимо висновок, що англійська мова як мова-лідер у міжнародному спілкуванні активно інтегрує іншомовні лексичні одиниці, що збагачують її політичний словник. Політична мова використовує як спеціалізовану лексику, так і загальноживані терміни, які знаходять застосування серед широких верств населення. Разом із термінологічними одиницями, що походять із юридичної, економічної, військової та інших галузей, політичні промови часто містять мовні кліше, фразеологізми, аббревіатури та власні назви, що забезпечують емоційний вплив і лаконічність викладу. Зокрема, неологізми в політичному дискурсі відображають змінний характер лексики під впливом глобалізації. Таким чином, англійська мова не лише віддзеркалює зміни в політичній лексиці, але й є її невід'ємним каталізатором у глобальному контексті.

З урахуванням динамічності англійської мови та її здатності адаптуватися до сучасних реалій, постає питання щодо стратегічних методів, якими користуються лідери, щоб досягати комунікативних цілей у політичних промовах. Особливу увагу варто приділити стратегіям і тактикам відтворення політичних промов американських президентів, що вирізняються прагненням до переконливості, емоційного впливу та доступності для широкої аудиторії.

2.2 Стратегії і тактики відтворення політичних промов американських президентів

Загальновідомим є той факт, що політична арена – це поле постійної боротьби за владу та вплив. У цій боротьбі ключовим інструментом стає мова, яку політики використовують для формування громадської думки та просування своїх ідей. Важливо розуміти, що політична промова – це заздалегідь підготовлений виступ, який містить як позитивні, так і негативні оцінки, аргументацію, конкретні факти, плани та перспективи. Виходячи із цього, вона

має чітко визначену мету та завдання, структуровану форму, а також свідомий вибір вербальних і невербальних засобів та екстралінгвістичних чинників. Усі ці елементи поєднуються з обраними політичними діями комунікативними **стратегіями та тактиками** [24].

Стратегія й тактика при цьому співвідносяться як рід та вид. Мета комунікативної стратегії полягає у виборі типових тактик, що реалізують конкретні КС. Поступова реалізація локальних цілей (тактик) може забезпечити втілення головної мети – стратегії. Таким чином, ефективність комунікативної стратегії (з огляду на її мету) визначається необхідною для цього кількістю комунікативних тактик [26].

Оскільки метою будь-якої комунікації є досягнення конкретної мети, це дає нам підстави розглядати мовну комунікацію як окремий стратегічний процес, результатом якого є комунікативна стратегія. Це широке поняття, що пов'язує із загальною метою комунікації.

Комунікативна стратегія – це головна лінія мовної поведінки в межах конкретної комунікативної дії, що визначається загальною метою комунікації, ситуативним контекстом і уявленням про адресата».

О. Яшенкова [26] у своєму навчальному посібнику «Основи теорії мовної комунікації», розглядає такі основні стратегії політичного дискурсу:

самопрезентації. Ця стратегія передбачає демонстрацію найвищих якостей мовця, який змагається за владу, для формування його іміджу.

агітаційна. Мета даної стратегії - вплинути на свідомість цільової аудиторії та переконати її у правильності своїх поглядів та планів.

маніпулювання. Дана стратегія ґрунтується на прихованому впливі на слухача. При чому чим менш помітною є маніпуляція, тим підступнішим стає її вплив на необізнану аудиторію. Саме ця стратегія змушує адресата діяти всупереч його власним бажанням та переконанням.

дискредитації. До цієї стратегії політики вдаються зазвичай у період сильної конкуренції, щоб підірвати авторитет апонента.

-*нападу*. Ця стратегія спричинена ворожими намірами і характеризується мовленнєвою агресією.

- *самозахисту*. Передбачає протистояння ворожим нападам опонентів.

- *інформаційно-інтерпретаційна*. Вона полягає у поінформуванні аудиторії щодо актуального стану подій і зазвичай використовується представниками влади.

А от комунікативні тактики - це більш вузьке поняття і розглядається як конкретні риторичні прийоми, що реалізують комунікативну стратегію.

Комунікативні тактики – зумовлені стратегією мовленнєві кроки, що в сукупності дають змогу досягти головної мети».

Комунікативні тактики досягаються шляхом різних методів і прийомів на різних рівнях:

- семантичному (мовні кліше, перформативи, конотативні значення слів, частки, повтори тощо);

- лексико-граматичному (синтаксичні конструкції відповідної модальності, фразеологізовані речення, синтаксичні синоніми, транспозиція синтаксичних структур;

- синтаксично-стилістичному (метафора, метонімія, гіпербола, оксиморон, літота тощо).

Відповідно до стратегії комунікативні тактики можуть бути абсолютно різними, однак головна їх мета - дати необхідний для комунікації результат.

Так, наприклад, стратегія саморепрезентації зазвичай реалізується за допомогою самосхвалення або ототожнення себе з ким-небудь; агітаційну стратегію забезпечують тактики обіцянки, протиставлення, оцінного значення, прямого спонукання, наведення позитивних аргументів тощо. Маніпуляція досягається шляхом гіперболізації, навішування ярликів, применшення, посилення на авторитети. Стратегії дискредитації та нападу зазвичай реалізуються за допомогою акцентування на негативних моментах і вказування на помилки, а також звинувачень та образ відповідно. Інформаційно-інтерпретаційна стратегія досягається за допомогою визнання існуючої

проблеми, , акцентуванні на позитивній інформації, поясненні, коментуванні та вказуванні на шлях розв'язання проблеми.

Колишній держсекретар США Даніель Вебстер казав: «Заберіть у мене все, чим я володію. Але залиште мені мою мову. І я швидко знайду все, що мав» [7]. Тож розглянемо ефективні маркери **тактик**, що використовують політики у політичних промовах та допомагають досягнути їм конкретно мети.

«Термін політична риторика стосується як способів, якими політики намагаються переконати різну аудиторію, так і академічного вивчення політичного ораторського мистецтва» [7]. Згідно із сучасними розвідками про ефективні техніки політика-оратора, ефективність політичної комунікації значно підвищується за рахунок використання таких прийомів, як повторення, асоціації та чітка композиція. Водночас прийоми, пов'язані з упущеннями, відволіканням уваги або навмисним створенням плутанини, знижують здатність аудиторії засвоювати зміст політичних промов.

Розглянемо більш детально комунікативні тактики, які реалізують комунікативну стратегію, на семантичному рівні.

З психологічної точки зору, **повторення** є ефективним, оскільки воно створює відчуття безпеки та комфорту, базуючись на вже знайомому досвіді. Те, що багаторазово повторюється, стає звичним і близьким, викликаючи у людей більше довіри та ефективнішого сприйняття.

Політики часто повторюють ключові слова чи теми (топоси) протягом промови, а також використовують прийоми внутрішнього повторення, такі як рима, алітерація, анафора (повторення одного й того самого слова чи групи слів на початку послідовних речень чи словосполучень). Часто політики спираються на число *три*, яке часто вважається найбільш запам'ятовуваним та переконливим. Вважається, що фрази, що містять три елементи, створюють відчуття завершеності і сили, підвищуючи емоційний вплив на аудиторію.

“We will fight the terrorists and those who support them. We will fight with the” (George W. Bush).

Дієвими засобами повторення слугують також слогани. Слоганом називають рекламний лозунг у формі короткої, легко запам'ятовуваної фрази, що передає основну ідею рекламної компанії. Вони використовуються політиками в надії, що аудиторія, яка багато разів чує повідомлення, запам'ятає інформацію без свідомих зусиль. Усі ці прийоми допомагають створювати ритм і акцентувати важливі ідеї в промові, що сприяє кращому запам'ятовуванню основних послань [7].

Метод **асоціації** полягає в тому, щоб пов'язати певну ідею або продукт із іншими відомими ідеями, подіями чи об'єктами, які аудиторія сприймає з повагою, симпатією або страхом, залежно від мети. Політики часто вдаються до асоціацій, підкреслюючи свої зв'язки з групами чи спільнотами, які аудиторія поважає або з якими ідентифікує себе. Асоціація може мати форму літературних, історичних чи релігійних посилань або алюзій [7].

Фахівці з соціальної психології давно помітили, що стереотипи, емоції та почуття, які панують у масах людей, значно відрізняються від особистісного сприйняття кожної окремої людини. «Вулиця керується не розумом, а емоціями, легко підпадаючи під вплив магічної сили слова. Саме цим, природно, і користуються всі ті, хто прагнуть стати «володарем людських душ» [15, с.В35].

Саме тому політики часто звертаються до емоцій людей, використовуючи слова, які викликають сильні психологічні реакції. Прикладами таких слів можуть слугувати слова на зразок «надія», «свобода», «справедливість», «війна», «мир», «нерівність», «боротьба», «перемога» тощо. Наприклад:

“Justice is not just about punishment; it is about restoring dignity and ensuring” (Barack Obama).

“The top 1% of our country should not have more wealth than the bottom 99%.” (Bernie Sanders).

Логічно, що політичні фігури завжди обирають слова, які співпадають з цінностями їхньої аудиторії або створюють позитивні асоціації з їхньою політикою.

“We need to ensure affordable healthcare for all Americans.” (Joe Biden).

“Every child deserves a fair shot at a quality education” (Barack Obama).

“We are committed to providing a safety net for our most vulnerable citizens”

При цьому політики часто використовують слова на зразок "ми", "нас", "наш", щоб створити відчуття єдності та колективної відповідальності. Цей прийом допомагає формувати зв'язок з аудиторією, створюючи враження спільної мети та спільної ідентичності. Використання колективних займенників дозволяє політикам підкреслити, що вони представляють не лише себе, а й інтереси широкої громадськості. Наприклад:

“We are the ones we have been waiting for. We are the change that we seek.”

“Together, we can rebuild our economy and create good-paying jobs for all.”

Натомість не менш дієвим є прийом негативного фреймування. Його використовують задля того, аби сфокусувати аудиторію на небезпеках чи ризиках та викликати страх або почуття невідкладності. Наприклад:

“Russia’s aggression in Ukraine threatens not only the sovereignty of a nation but also the stability of Europe as a whole.” (Joe Biden)

“If we don’t act now, we risk falling into a deep recession that could last for years.” (Barack Obama)

Сьогодні політична риторика часто асоціюється із зловживанням лінгвістичними хитрощами, які, на нашу думку, насправді є лише майстерним вживанням риторичних прийомів. У своїй праці «Мова політики» (“Political language”) Едріан Берд [27] окрему увагу приділяє метафорі та метонімії. Згідно із тлумачним словником української мови, **метафора** – це художній засіб, що полягає в переносному вживанні слова або виразу на основі аналогії, схожості або порівняння, а також слово або вираз, ужиті в такий спосіб. Наприклад, коли говорять, що політик "потрапив під обстріл" з боку опонента, політична боротьба постає в образі війни, де політик метафорично піддається атаці. З іншого боку, політик може "перейти в наступ", "націлившись" на своїх суперників і

"розпочавши атаку" на їхню політику. Ці метафори додають емоційної сили промова, підкреслюючи драматизм і гостроту політичних баталій.

Метонімія, на відміну від метафори, замінює назву чогось тим, що пов'язане з ним, але не є його повним еквівалентом. Яскравим прикладом є заміна Президента США, його уряду та радників на коротший і символічніший термін "Білий дім" — резиденцію президента, яка стала символом влади.

Характерною лексичною ознакою політичних промов також є явище **оксиморона**, завдяки якому два протилежних концепти об'єднуються в одному висловлюванні. Він часто використовується для емоційного підсилення й зосередженні уваги на значимості вказаних понять [34, с. 194]. Яскравий прояв його вжитку знаходимо у добре відомому латинському крилатому вислові: «Хочеш миру – готуйся до війни», який часто використовують політики під час своїх виступів. Цей вислів демонструє протиставлення двох концептів, де «МИР» асоціюється з гармонією, безпекою та відсутністю конфліктів, тоді як «ВІЙНА» – це насилля, руйнування та смерть. Поєднання цих двох лексичних одиниць формує оксиморон, породжуючи парадоксальний ефект.

Нерідко у політичних промовах застосовуються подвійні заперечення, що передають позитивне твердження через явище **літоти**. Цей стилістичний прийом пом'якшує гостроту висловлювання та робить його менш прямолінійним [с. 192]. Один із прикладів знаходимо у промові Барака Обами під час інавгурації: “Challenges will not be met easily or in a short span of time. But know this, America – they will be met” [48]. Літота “they will not be met easily” через заперечення підкреслює, що труднощі буде важко подолати, однак із психологічної точки зору дана інформація сприйматиметься легше.

Одним із цікавих явищ, притаманних політичним промова, є **полісиндетон** — стилістична фігура, що полягає у повторюваному використанні сполучників (переважно «і», «або», «й»). Його мета — акцентувати увагу та підсилити висловлювання [41, с. 31]. У політичних промовах полісиндетон може служити для передачі емоційних відтінків і підкреслення ключових ідей та цінностей. Цей прийом надає промові драматичності або патетичності, а також

підкреслює ритмічність і силу аргументації. Візьмемо за приклад вислів Маргарет Тетчер: “We have had National Plans and Pay Pauses, Price Freezes and Productivity Awards, Industrial Strategies and Growth Targets” [42]. У ньому повторення сполучника “and” при переліку економічних заходів уряду допомагає підкреслити вже здійснені кроки, що позитивно впливає на аудиторію.

Ще один не менш ефективний стилістичний прийом — **парцеляція**. Парцеляція — це стилістичний прийом, коли думка розбивається на кілька коротких фраз або речень для підсилення певної ідеї. Приклад парцеляції можна знайти в промові Барака Обами під час його переможної промови у 2008 році “This is our chance to answer that call. This is our moment. This is our time – to put ”.

Однак політичні не обмежуються лише коротким переліком лексично-стилістичних прийомів. Серед інших стилістичних прийомів зустрічаються також:

паралелізм:

“We will fight for our rights, we will fight for our freedom, we will fight for our future” (Barack Obama);

іазм (зворотній паралелізм):

“Ask not what your country can do for you – ask what you can do for your ” (John Fitzgerald Kennedy);

ронія:

“We are going to win so much that you may even get tired of winning (Donald Trump)”

нтитеза:

“We must learn to live together as brothers or perish together as fools” (Martin

іпербола:

“This is the biggest election in the history of our country” (Donald Trump);

иторичні питання:

“Are we a nation that tolerates injustice?” (Barack Obama).

Ці риторичні прийоми не лише надають політичним висловлюванням емоційного забарвлення, а й сприяють формуванню спільної ідентичності та активізації громадянського суспільства. Вони здатні переконувати та допомагати політикам встановлювати зв'язок із їхньою аудиторією. Водночас важливо пам'ятати, що в умовах сучасного інформаційного простору, де фальшиві новини і маніпуляції стали нормою, свідоме ставлення до риторичних стратегій може бути ключовим чинником у формуванні більш свідомого та інформованого суспільства.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

Англійська мова, як домінуюча міжнародна мова, значно впливає на формування політичної термінології. Лексичні особливості англійських політичних промов характеризуються складною та багатогранною структурою суспільно-політичного дискурсу, яка базується на використанні загальноживаної лексики та спеціалізованих термінів. Така структура сприяє досягненню доступності політичних повідомлень для аудиторії різного рівня підготовки.

До спеціалізованої термінології відносимо: власне-політичну, політично-економічну, політично-правову, історичну, військово-політичну термінологію, релігійно-ідеологічну, а також термінологічну лексику широкої семантики. Важливо зазначити, що окремі терміни можуть одночасно існувати в межах різних дискурсів, набуваючи додаткових відтінків значення залежно від комунікативного контексту, мети виступу та сфер застосування.

Лексика загального словникового запасу також може набувати значення потенційно-політичної, що обумовлено широким застосуванням таких лексичних одиниць серед різних соціальних груп та їх частим вживанням у політичному просторі. Саме у дискурсі така лексика може набувати конкретного прагматичного значення, яке залежить від комунікативної мети та контексту.

Окрім цього, тексти суспільно-політичного дискурсу можуть також включати в себе мовні кліше та штампи, фразеологічні стійкі вирази, аббревіатури та неологізми. Таким чином, англійська політична лексика, завдяки своїй гнучкості та динамічності, продовжує виконувати ключову роль у формуванні глобального політичного контексту, адаптуючись до змінних потреб сучасного інформаційного суспільства.

Мова у межах суспільно-політичного дискурсу є потужним риторичним інструментом, який політики використовують для формування громадської думки та просування своїх ідей. Оскільки політична промова як жанровий різновид – це заздалегідь підготовлений виступ, вона має чітко визначену мету та завдання, що передбачає свідомий вибір комунікативних стратегій і тактик.

Комунікативна стратегія визначається як головна лінія мовної поведінки, орієнтована на досягнення загальної мети комунікації, враховуючи ситуаційний контекст і уявлення про цільову аудиторію.

У межах суспільно-політичного дискурсу виділяють такі стратегії:

самопрезентації;

агітаційна;

-маніпулятивна;

дискредитації;

-нападу;

-самозахисту;

-інформаційно-інтерпретаційна.

Для реалізації цих стратегій застосовуються відповідні комунікативні тактики - конкретні риторичні прийоми. Ці тактики досягаються шляхом різних методів і прийомів на різних рівнях: семантичному, лексико-граматичному, синтаксично-стилістичному.

Головна мета комунікативних стратегій і тактик полягає у забезпеченні ефективного досягнення поставлених комунікативних цілей, що є невід'ємною частиною успішного політичного дискурсу.

РОЗДІЛ 3

СПЕЦИФІКА ВЖИВАННЯ ТЕРМІНОЛОГІЧНОЇ ЛЕКСИКИ В ПРОМОВАХ СУЧАСНИХ АМЕРИКАНСЬКИХ ПРЕЗИДЕНТІВ

Перший з них охоплює всю термінологію, що стосується міжнародних відносин, економіки, а також реалій внутрішньої політики та економічного життя, включаючи поняття, пов'язані з політичним устроєм і суспільно-політичним життям окремих держав. Політичні суб'єкти активно використовують спеціальні терміни з різних галузей знань — юридичної, економічної, міжнародної — для точного та авторитетного викладення своїх думок та позицій і впливу на аудиторію. «Суспільно-політична термінологія словника представлена найважливішими і найпоширенішими політичними, економічними, філософськими, історичними, соціологічними термінами іншомовного походження». До того ж, вона включає в себе загальноживані терміни в галузі міжнародного права, дипломатії, юриспруденції, і навіть терміни з етики, естетики, а також всіх жанрів літератури й мистецтва.

Політична культура США визначається своїми далекоглядними політичними промовами, які є одним із найвпливовіших інструментів комунікації в межах політичного дискурсу. Від слів Патріка Генрі “Give me liberty or give me death” до промови Мартіна Лютера Кінга “I have a dream” – в історії Сполучених Штатів було безліч пам'ятних промов. Як ми зазначили попередньо у теоретичному розділі – політична промова зазвичай є заздалегідь підготовленою мовцем, оскільки вона вимагає ретельного вибору слів, структури та риторичних прийомів для досягнення ефективного контакту між політичним діячем та аудиторією, управління громадською думкою та формування певного світогляду.

Одним із жанрів суспільно-політичного дискурсу є *інавгураційна промова* президента. Вона окреслює стратегічні цілі новообраного лідера, визначає його політичні пріоритети та містить елементи вдячності народів за зроблений вибір [35].

Отже, у цьому розділі ми зосередимося на аналізі інавгураційних промов американських президентів ХХІ століття (Джозефа Байдена, Дональда Трампа, Барака Обами, Джорджа Буша) та проаналізуємо, як за допомогою виважених лексичних засобів президенти впливають на національну ідентичність. Також ми розглянемо стратегії й тактики, що використовуються політичними лідерами для досягнення цих цілей. При цьому ми зазначаємо, що деякі терміни мають міждисциплінарний характер і можуть використовуватися у різних сферах одночасно.

3.1 Лексичні особливості текстів англомовних політичних промов

1.1 Інавгураційні промови президентів 21 століття

Інавгураційна промова Джозефа Байдена 20 січня 2021 року

Інавгураційним промови в американській політичній історії стали традицією, що знаменує початок роботи нового президента. Саме через них президенти формулюють своє бачення розвитку країни та встановлюють стратегічні пріоритети на період правління, а також більше, ніж у будь-якій іншій промові, мають на меті надихнути та об'єднати націю.

Особливості термінологічної лексики інавгураційної промови Джозефа Байдена не тільки відображають програмні цілі нової адміністрації, але й слугують засобом побудови емоційного зв'язку з громадянами. Найчастіше вживаними словами у промові є: *we* (30), *America*, *American* (17), *democracy* (12),

w

a

r

(Багато разів повторюючи слова “unity”, “together” та “we” лідер наголошує на важливості єдності американців попри розбіжності в думках і поглядах: “*With unity we can do great things. Important things*” [45]. При цьому часто президент повторює слово “I” у фразях “*I thank*”, “*I know*”, “*I guarantee*”, “*I believe*”, “*I understand*”, таким чином підкреслюючи свою залученість та готовність відповідати за дії та прийняті ним рішення. Слова “truth” (правда) та “challenge”

p

(виклик) також вказують на намагання протистояти дезінформації та подолати труднощі, що стоять перед нацією: *“Recent weeks and months have taught us a painful lesson. There is truth and there are lies. Lies told for power and for profit. And each of us has a duty and responsibility...to defend the truth and to defeat the lies”*

Загалом у інавгураційній промові Джо Байдена використано широкий спектр термінології, що охоплює різні аспекти суспільного і політичного життя, тож розглянемо їх більш детально.

Політична термінологія.

Термін **“democracy”** є одним із ключових у промові Байдена. Він кілька разів повторює його, наголошуючи: *“Today, we celebrate the triumph not of a”* [45]. Це словосполучення не просто підкреслює вагомість демократичних цінностей, але й відповідає складному період політичного розколу у США.

Згадуючи про «ліберальне» і «консервативне», політичний лідер закликає до злагоди, толерантності та співпраці в межах політичного спектру: *“We must”*[45].

Під час промови президент згадує також про «політичний екстримізм» як про один із викликів, що стоїть перед суспільством поруч із *“white supremacy”* (перевага білих) та *“domestic terrorism”* (внутрішній тероризм): *“A cry for survival feat”*[45].

Серед інших політичних термінів знаходимо наступні: *“Capitol, government”, “nation”, “president”, “union”, “rival factions”, “campaign”, “freedom”*.

Юридична термінологія.

Важливу роль у промові відіграє юридична лексика, яка підкреслює правову основу держави: *“law, Constitution, Emancipation Proclamation,*

Згадка президентом про «Конституцію» (яку він згадує тричі) нагадує про основний документ, що захищає права і свободи американців (“*You know the nation*”[45]), а «беззаконня» (“*lawlessness*”) протиставляється його обіцянці зміцнити законність і справедливість.

Одним із перших пунктів у промові Джозефа Байдена став також заклик до боротьби з расизмом: “*We can deliver racial justice. We can make America, once again, the leading force for good in the world*”[45].

Використання юридичної термінології в даному випадку сприяє встановленню довіри та демонструє наміри його адміністрації у боротьбі за соціальну справедливість та захист прав кожного громадянина США.

Економічна термінологія.

Значну увагу новообраний президент приділяє економічним викликам, використовуючи терміни “*jobs,*” “*joblessness,*” “*businesses,*” “*middle class.*”. Згадки про втрату робочих місць та закриття підприємств слугують для встановлення зв’язку з аудиторією, яка переживає економічні труднощі.

Ці терміни допомагають Джозефу Байдену звернути увагу на головні економічні виклики, що стоять перед країною, особливо в умовах пандемії: “*Millions of jobs have been lost. Hundreds of thousands of businesses closed*”[45]. Це демонструє пріоритети нової адміністрації країни у напрямку подолання безробіття та стабілізації економік, а також сприяє встановленню зв’язку з аудиторією, яка переживає економічні труднощі.

Військово-політична термінологія.

Серед військової термінології можна виділити такі терміни, як “*war,*” “*extremism,*” “*domestic terrorism*”. Усі ці терміни підкреслюють важливість національної безпеки.

Термін “**war**” (війна) згадується політичним лідером 6 разів (Друга світова війна, Громадянська війна та «нецивілізована війна»): “*Every disagreement doesn’t have to be a cause for total war*”[45].

В даному випадку згадка про війну відображає не лише історичні паралелі, але й акцентує увагу на прагненні президента уникати конфліктів та створювати мирне та безпечне середовище.

Історична термінологія.

Протягом промови Джо Байден неодноразово звертається до історичних подій і концептів. Саме слово “*history*” у своїй промові президент згадує 5 разів (“*Few periods in our nation’s history have been more challenging or difficult than the one we’re in now*”[45]). При цьому він неодноразово звертається до різних історичних подій та реалій. Серед них: “*World War II*”, “*Emancipation Proclamation*”, “*Civil War*”, “*the Great Depression*”, “*World War*”, “*9/11*”, “*women’s marching for the right to vote*”, “*Arlington National Cemetery*”. “*Through , through struggle, sacrifice, and setbacks, our “better angels” have always prevailed*”[45]. Ці терміни зміцнюють патріотичний наратив і слугують нагадуванням про випробування, які Сполучені Штати вже подолали, що додає нації впевненості діяти в майбутньому.

Релігійна термінологія.

У промові Джо Байдена присутні також елементи релігійної термінології, що додає їй духовного та морального змісту. Такі поняття як “*under God*,” “*sacred oath*,” “*soul*,” “*whole soul*”, “*bless*” апелюють до глибинних етичних принципів і створюють додатковий емоційний зв’язок із аудиторією, нагадуючи про важливість духовного відродження країни. При цьому він також відображає свої особисті релігійні переконання, які він часто підкреслює у своїй політичній діяльності: “*May God bless America and may God protect our troops*”[45].

Соціально-етична термінологія.

“*Unity*,” “*healing*,” “*truth*,” “*dignity*,” “*justice*,” “*respect*,” “*hope*,” “*honor*,” “*faith*,” “*courage*,” “*sacrifice*,” “*history*”.

Використання соціальних та етичних термінів у промові Джо Байдена слугує перш за все для формування емоційного зв’язку з аудиторією та зміцнення довіри. Ці терміни апелюють до базових людських потреб і спільних цінностей, створюючи почуття єдності та належності. Президент прагне надихнути слухачів

на об'єднання та відновлення спільного духу, використовуючи слова, які викликають асоціації з надією, повагою, гідністю та прагненням до кращого майбутнього.

Наприклад, слово “**unity**” (єдність) новообраний президент використовує неодноразово як центральний елемент своєї промови: “*With **unity** we can do great things. Important things*”[45]. Згадуючи про єдність він наголошує на необхідності подолання конфліктів і закликає аудиторію фокусуватися на спільних інтересах, мотивуючи долати труднощі разом.

Абревіатури.

Оскільки промова Джозефа Байдена має офіційний, урочистий характер і спрямована на широку аудиторію, включаючи різні вікові та соціальні групи, використання акронімів та абревіатур є мінімальним. Єдиним акронімом промови став “**COVID-19**” на позначення коронавірусної хвороби 2019 року. Згадка про вірус акцентує на актуальності пандемії як одного з найбільших викликів, з якими стикається країна.

Слід також зазначити, що під час своєї промови президент жодного разу не вдається до розповсюдженої абревіатури the US або the USA, що ще раз підкреслює її серйозність та офіційність.

Отже, інавгураційна промова Джо Байдена є прикладом об'єднаної риторики. Вона фокусується на використанні термінів, що відображають ключові цінності єдності, демократії та національної ідентичності. Відсутність при цьому конфронтаційної та войовничої риторики підкреслює спрямованість промови на мирне вирішення розбіжностей, що відповідає загальній ідеї єдності, яку президент ставить у центр своєї програми: “*To overcome these challenges – to restore the soul and to secure the future of America – requires more than words. It*”[45].

Інавгураційна промова Дональда Трампа 20 січня 2017 року

Протягом своєї промови президент Дональд Трамп неодноразово підкреслював свою близькість до «звичайних американців» (“the ordinary Americans”) через стратегічно адаптовану мовну манеру. Його комунікація

вирізнялася використанням відносно обмеженого словникового запасу, що сприяло спрощенню й доступності меседжів для широкої аудиторії. Такий підхід суттєво знизив застосування складної термінології, яка характерна для політичного дискурсу, і натомість був орієнтований на використання простої, зрозумілої для громадян лексики.

Політична термінологія.

*“We, the citizens of America, are now joined in a great national effort to **rebuild** r people”*[46].

Термін **“rebuild our country”** не є вузькоспеціалізованим, але часто використовується у промовах політиків, що надає йому статусу політичного терміну в конкретному контексті.

*“Together, we will **determine the course of America** and the world for years to come”*[]. В даному випадку вираз має значення вибору стратегічного шляху та пріоритетів президента у внутрішній і зовнішній політиці.

Ще одним класичним прикладом політичної термінології є **“transfer of power”**, що означає передачу влади від одного політичного суб'єкта до іншого: *“Every four years, we gather on these steps to carry out the orderly and peaceful”* [].

У своїй промові Дональд Трамп підкреслює, що влада існує для того, щоб працювати на благо громадян, а не навпаки: *“At the center of this movement is a”*[46].

Економічна термінологія.

“Middle class”, “trade”, “taxes”, “welfare”.

Інавгураційна промова Дональда Трампа містить значні акценти на економічних питаннях, зокрема на підтримці середнього класу та створенні робочих місць для американців: *“The wealth of our **middle class** has been ripped from their homes and then redistributed across the entire world”*[46].

Особливу увагу Трамп приділив темам торгівлі та податків: *“Every decision workers and American families”*[46].

Він також торкнувся питання соціального забезпечення: *“We will get our and back to work – rebuilding our country with American hands and American labor”*[46].

Військово-політична термінологія.

У промові президента наголошується на необхідності зміцнення національної безпеки та глобальної координації у боротьбі з тероризмом.

“Subsidized the armies of other countries while allowing for the very sad”[46];

“We’ve defended other nation’s borders while refusing to defend our own”[46];

Використання термінів **“subsidized the armies”** і **“depletion of our military”** формує риторику критики попередніх адміністрацій та закликає до зміцнення національних збройних сил.

“Unite the civilized world against Radical Islamic Terroris”[46]. — дана фраза містить термін, що позначає глобальну терористичну загрозу. Його використання демонструє жорстку позицію щодо тероризму та визначає його як спільного ворога цивілізованого світу.

Релігійна термінологія.

Задля підсилення своїх ідей, лідер звертається до моральних і духовних цінностей, посиляючись на Біблію та підкреслюючи ідею спільності божественного народу»: **“The Bible** tells us, “how good and pleasant it is when **God’s people** live together in unity””[46].

Президент також згадує Творця: *“...and they are infused with the breath of life”*.

Кінець промови також несе в собі релігійний характер: *“Thank you, God Bless You, And God Bless America”*[46].

Інавгураційна промова Барака Обами 21 січня 2013 року

Політична термінологія.

Інавгураційна промова Барака Обами спрямована на формування стратегічних пріоритетів, звернення до основних демократичних цінностей і наголошення на ключових суспільно-політичних викликах. Ця термінологія

відображає не лише внутрішню політику, але й глобальну роль США. Серед прикладів знаходимо наступні терміни: *democracy, constitution, republic, founding*

а При цьому згадка про «засадничі принципи» підкреслює ідеали, які визначають політичну спадщину США:

“

Економічна термінологія.

На момент виголошення промови стан економіки США був у фазі відновлення після Великої рецесії 2008–2009 років: високий рівень безробіття, фінансова нестабільність і водночас перші ознаки економічного зростання. Усе це відобразилося на вибірці термінів.

Для наголошення на необхідності модернізації економіки вживається термін “**modern economy**”: “*A modern economy requires railroads and highways to speed travel and commerce, schools and colleges to train our workers*”. [47]

Щоб акцентувати принципи ринкової економіки, президент використовує термін “**free market**”: “*A free market only thrives when there are rules to ensure competition and fair play.*” [47]

Окремо президент виокремлює “**middle class**”, який є соціальною базою економіки країни: “*America’s prosperity must rest upon the broad shoulders of a .*” [47]

Для підкреслення необхідності фінансових реформ згадується “**tax code**”: “*We must revamp our tax code, reform our schools, and empower our citizens with the skills they need.*” [47]

Соціальні аспекти економіки представлені через програми “**Medicare, Medicaid, Social Security**”: “*The commitments we make through Medicare and strengthen us.*” [47]

Окрім вищезазначених, знаходимо також наступні терміни: “*economic recovery*”, “*wages of honest labor*”, “*investing*”, “*job loss*”, “*economic vitality*”.

Історична термінологія.

Промова Барака Обами вирізняється великою кількістю історичної термінології, завдяки якій президент встановлює зв'язок між ідеалами минулого та завданнями сьогодення, що робить його послання більш переконливим.

Так, наприклад, згадуючи про борців за незалежність США під час Американської революції, президент підкреслює цінність боротьби та свободи за створення республіки:

“**The patriots of 1776** did not fight to replace the tyranny of a king with the privileges of a few or the rule of a mob” [47].

Наступний приклад описує ситуацію в країні до громадянської війни, коли США були розділені на рабовласницькі та вільні штати: “Through blood drawn by

Підкреслюючи глибоку спадковість боротьби за рівність, свободу та права людини в американській історії, президент згадує у своїй промові “**Seneca Falls**” (перший з'їзд із прав жінок 1848 року, який поклав початок жіночому руху в США), “**Selma**” (марш за громадянські права 1965 року в Алабамі, що став переломним моментом у боротьбі за права афроамериканців) та “**Stonewall**” (повстання в Стоунволі 1969 року, яке стало символом боротьби за права ЛГБТ-спільноти).

Правова термінологія.

У своїй промові Барак Обама підкреслює важливість верховенства права, захисту прав людини та відповідальності уряду перед громадянами.

Для наголошення на дотриманні правового порядку президент використовує термін “**rule of law**”: “*We will defend our people and uphold our values through strength of arms and **rule of law***”[47].

Одним із ключових правових принципів є “**unalienable rights**”, який президент згадує у цитаті з Декларації незалежності: “*We hold these truths to be self-evident, that all men are created equal; that they are endowed by their Creator with certain **unalienable rights**.*”[47]

Термін **“the right to vote”** наголошує на важливості виборчого права як основи демократії.

Для зміцнення ідеї демократичної підзвітності згадується **“government accountability”**.

Окрім цього, терміни **“human dignity”** та **“justice”** акцентують увагу на повазі до прав людини та забезпеченні справедливості: *“We, the people, still”* [47]

Військово-політична термінологія.

У своїй промові Барак Обама підкреслює роль США у забезпеченні безпеки та згадує про сучасні виклики, які постають перед збройними силами.

Говорячи про *“perpetual wars”*, політичний лідер акцентує на небажаності постійних військових конфліктів та необхідності миру через дипломатію:

“We, the people, still believe that enduring security and lasting peace do not .” [47]

Значення військових партнерств підкреслюється через термін **“strong”**:

*“America will remain the anchor of **strong alliances** in every corner of the globe.”* [47]

Президент також нагадує про глобальну роль США у протистоянні двом тоталітарним режимам - фашизму та комунізму: *“For the American people can no more meet the demands of today’s world by acting alone than American soldiers could with muskets and militias.”* [47] Окрім цього, терміни **“muskets”** та **“militias”** застосовуються у метафоричному сенсі для акцентування на застарілості даних методів боротьби у сучасних військових конфліктах.

Релігійна термінологія.

Сприяючи емоційному впливу промови, президент традиційно звертається до релігійно забарвлених лексики, що демонструють наступні лексеми: **“Creator”**, **“gift from God”**, **“human dignity”**.

Традиційним завершальним елементом президентських промов є звернення до Бога: “**God bless you, and may He forever bless these United States of America**”. [47]

Екологічна термінологія.

Промова Барака Обами відображає глобальну стурбованість екологічними викликами, зокрема про це говорять терміни “**climate change**” та “**sustainable**”.

“**Climate change**” символізує одну з найгостріших проблем сучасності, що вимагає негайних дій:

*“We will respond to the threat of **climate change**, knowing that the failure to do so would betray our children and future generations.”* [47]

А от “**sustainable energy sources**” вказує на необхідність переходу до екологічно чистих технологій.

Інавгураційна промова Барака Обами 21 січня 2009 року

Політична термінологія.

У 2009 році Америка перебувала в глибокій економічній кризі, що супроводжувалася високим рівнем безробіття та фінансовою нестабільністю, а також стикалася із зовнішньополітичними викликами, включаючи війни в Іраку та Афганістані. Цей контекст значно вплинув на підбір термінології, що складала інавгураційну промову Барака Обами, надаючи їй емоційного та ідейного забарвлення.

“*Decline*” («занепад») – це емоційно насичений термін, який викликає відчуття тривоги щодо соціальних та економічних проблем. Визнаючи цей страх, спікер встановлює зв’язок із аудиторією, готуючи її до запропонованих дій: “*...a ext generation must lower its sights.*” [48]

На самому початку промови Барак Оббама акцентує увагу на передачі влади як моменті єдності та спільної мети. Термін “*presidential oath*” вказує на легітимність і відданість нового президента служити нації та захищати Конституцію:

“Forty-four Americans have now taken **the presidential oath.**” [48]

При цьому президент вказує, що справжній прогрес досягається не лише лідерами (“*high office*”), а спільними зусиллями громадян:

“At these moments, America has carried on not simply because of the skill or”. [48]

О

к **Економічна термінологія.**

р У своїй промові Обама використовує низку економічних термінів, які точно передають масштаби кризи:

м “Our workers are no less productive than when this **crisis** began.” [48]

“The success of our economy has always depended not just on the size of our **Gross Domestic Product**, but on the reach of our prosperity.” [48]

ь “Our **economy** is badly weakened.” [48]

о “Homes have been lost; **jobs shed; businesses shuttered.**” [48]

г Вищеперелічені терміни чітко демонструють глобальну економічну кризу та проблеми, які стоять перед американським народом.

, **Військово-політична термінологія.**

У своїй промові Барак Обама використовує військово-політичну термінологію, щоб підкреслити як внутрішні, так і глобальні виклики, які стоять перед країною, водночас акцентуючи на важливості збереження фундаментальних ідеалів. Він говорить про *common defense*, заявляючи:

р “As for our **common defense**, we reject as false the choice between our safety and our ideals.” [48]

м Згадка про **civil war** додає історичної глибини, акцентуючи, як нація долала внутрішні конфлікти в минулому, зокрема громадянську війну: “...and because we and segregation”. [48]

і Говорячи про міжнародну співпрацю, президент переходить до глобальних загроз, таких як *nuclear threat*. Він підкреслює:

п “With old friends and former foes, we will work tirelessly to lessen **the nuclear**

р

и

с

Правова термінологія.

Питання підзвітності уряду підкреслюється терміном “held to account”, який вказує на юридичну відповідальність за використання державних ресурсів:

“And those of us who manage the public's dollars will be **held to account**—to spend wisely”. [48]

Термін “*rule of law*” є центральним принципом демократичного суспільства, який забезпечує рівність усіх перед законом та захист прав людини. Згадка про “charter” символізує важливість писаних юридичних документів як фундаменту правової системи, що захищає свободи громадян. Ці терміни акцентують на правовій спадщині Америки, наголошуючи на необхідності збереження цих цінностей у сучасних умовах.

“*Our Founding Fathers, faced with perils we can scarcely imagine, drafted a to assure the rule of law and the rights of man*”. [48]

Соціально-політична термінологія.

Окрема увага надається президентом соціальним проблемам, що демонструє вживання наступних лексем: *equality, civil rights, social justice* тощо.

У своїй промові президент згадує про фашизм та комунізм - політичні ідеології, що асоціюються з боротьбою за свободу, права людини та глобальну стабільність:

“*Recall that earlier generations faced down **fascism and communism** not just with missiles and tanks, but with sturdy alliances and enduring convictions.*” [48]

Релігійна термінологія.

Президент неодноразово звертається до питання віри, підкреслюючи її важливість для американського суспільства. У промові він наголошує на свободі та різноманітті віросповідань, які об'єднують людей у спільному прагненні до свободи:

“*This is the meaning of our liberty and our **creed** - why men and women and children of every race and every faith can join in celebration across this magnificent mall.*” [48]

При цьому президент перелічує основні релігійні групи, вказуючи на їх різноманіття та тим самим підкреслюючи толерантність та єдність нації:

“We are a nation of **Christians** and **Muslims**, **Jews** and **Hindus** and **non-**” [48]

Інавгураційна промова Джордж Буша 20 січня 2005 року

Інавгураційна промова 20 січня 2005 року була другою інавгураційною промовою Джорджа Буша. За час свого правління президент завоював прихильність серед населення своєї держави через вдалі реформи, які він провів у економічній, освітній, медичній та соціальній сферах, а після терористичних нападів 11 вересня 2001 року оголосив глобальну війну проти тероризму.

Політична термінологія.

Як і у будь-якому тексті політичного дискурсу, у промові зустрічаються загальноприйняті політичні терміни на позначення посад: *Vice President*, та політичних інститутів: *Congress, governments, institutions*. Вони відображають офіційний характер промови та демонструють ієрархію в політичній структурі.

Озираючись на минулі події, президент згадує про розпад ідеології комунізму, лексема якого має негативну конотацію у західній політичній риторичі і зазвичай вживається для підкреслення переваг демократії:

“*After the shipwreck of **communism** came years of relative quiet, years of repose, years of sabbatical...*” [49]

Окрім цього, президент також вживає терміни “*outlaw regimes*” та “*diccators*”, що застосовуються до режимів, які порушують міжнародне право або права людини та містять негативну конотацію. “*Outlaw*” в даній ситуації підкреслює нелегітимність та протиставлення цивілізованому світу.

В контексті розмови про демократичні принципи та незалежність народу в управлінні державою, політичний лідер вживає термін “*self-government*”. Даний термін складається з двох частин (*self + government*), що підкреслює ідею автономії.

Підкреслюючи обов'язок влади працювати на благо свого народу, використовується словосполучення *“to serve the people”*, створюючи емоційний зв'язок між суб'єктом і об'єктом дії:

“To serve your people you must learn to trust them.” [49]

Продовжуючи тему боротьби за права людини, президент говорить: *“America will not pretend that jailed **dissidents** prefer their chains”*. [49] Термін *“dissidents”* описує осіб, які виступають проти політичних режимів або політиків. Додавання слова *“jailed”* створює емоційний вплив, демонструючи несправедливість та пригнічення з боку авторитарних режимів.

Президент також наголошує на важливості змін у політичних системах інших країн, що демонструє наступний приклад:

*“We will encourage **reform** in other **governments** by making clear that success in our relations will require the decent treatment of their own people”*. [49]

Термін *“reform”* несе позитивну конотацію та апелює до демократичних стандартів.

У контексті зміцнення дипломатичних зв'язків та висловлення вдячності союзникам США, президент Буш виголошує дану фразу:

*“And all the **allies** of the United States can know: we honor your friendship”*.

Слово *“allies”* є стратегічно важливим в міжнародних відносинах та демонструє позицію Америки як партнера, який цінує своїх союзників.

Окрему вдячність президент висловлює фахівцям прихованої, але ключової роботи, яка підтримує стабільність і безпеку держави - розвідці та дипломатії:

“

Економічна термінологія.

Говорячи про економічне становище держави, президент використовує термін *“economic independence”*, значення якого описує стан, коли особа, спільнота або держава можуть забезпечувати себе економічно без зовнішньої допомоги чи залежності:

“In America's ideal of freedom, citizens find the dignity and security of economic , instead of laboring on the edge of subsistence.” [49]

Наступне висловлювання підкреслює, що право на володіння власністю є основою економічної свободи, яка забезпечує стабільність у суспільстві:

*“We will widen **the ownership of homes and businesses**, retirement savings and*

Правова термінологія.

Традиційно на самому початку промови згадується Конституція , а також присяга, яку складає кожний новообраний президент: *“...and I am sworn and you have witnessed.” [49]* Дані терміни мають сильний емоційний відтінок і передають урочистість моменту.

Задля підкреслення важливості законності у захисті свободи та прав громадян, президент згадує про *“the rule of law”* - ключовий термін у правовій системі, який означає верховенство права, тобто дотримання закону як основи функціонування держави, що має сильне позитивне забарвлення, асоціюючись із стабільністю та справедливістю:

*“Freedom, by its nature, must be chosen, and **defended** by citizens, and ” [49]*

Підкреслюючи наслідки відсутності правової системи, яка б захищала свободи, президент вживає терміни, що описують способи покарання та обмеження прав громадян в авторитарних режимах: ***repression, prison, exile.***

Це створює контраст із демократичними ідеалами, що є найвищою цінністю.

У своїй промові президент також згадує ключові законодавчі акти, які мали значний вплив на розвиток США в певні періоди історії. Вони згадуються як частина історичного наративу, що ілюструє, як ідея свободи реалізовувалася через законодавчі ініціативи:

*“This is the broader definition of liberty that motivated the **Homestead Act**, the*

Соціально-політична термінологія.

Оскільки основною темою промови є глобальне протистояння тиранії та захист свободи, Джордж Буш використовує соціально-політичну термінологію як риторичний інструмент, щоб підкреслити ключові цінності американської демократії.

Президент використовує терміни, такі як *freedom, justice, dignity i liberty*, щоб створити уявлення про США як глобального захисника людських прав і демократичних ідеалів.

Вживання таких термінів, як *tyranny i oppression*, створюють чіткий образ ворога», якого потрібно подолати та обґрунтовують роль США як лідера у цій боротьбі.

Терміни *vulnerability, humiliation, i resentment*, підкреслюють загрози, з якими стикається світ і нація, створюючи емоційний зв'язок із громадянами. Усі вони об'єднують слухачів навколо спільної мети — захисту свободи та людської гідності.

Таким чином, Джордж Буш закликає до індивідуальної та колективної відповідальності в підтримці демократії:

“In America's ideal of freedom, the public interest depends on private character lives”. [49]

Військово-політична термінологія.

Підкреслюючи готовність до військових дій у разі необхідності, президент використовує терміни *“arms”* та *“force of arms”* водночас наголошуючи, що військова сила не є головним засобом досягнення цілей:

*“This is not primarily the task of **arms**, though we will **defend** ourselves and our when necessary.”* [49]

Президент наголошує на головній меті - перемозі над ворогами демократії, які становлять загрозу для світового порядку:

“The concerted effort of free nations to promote democracy is a prelude to our

Ідеологічно-релігійна термінологія.

На самому початку промови президентом використовується термін “*clergy*” як звернення до духовенства, а епітет “*reverend*” підкреслює повагу до релігії та її представників. Це демонструє важливість релігії у суспільному житті та її ролі як морального компаса.

З метою наголосити на спільних моральних цінностях, які об’єднують представників різних віросповідань, президент перераховує ключові релігійні тексти:

*“That edifice of character is...sustained in our national life by the truths of **Sinai**, and the varied faiths of our people.”* [49]

Традиційно промова завершується релігійним зверненням:

“May God bless you, and may He watch over the United States of America.”

Інавгураційна промова Джордж Буша 20 січня 2001 року

Політична термінологія.

Протягом своєї промови Джордж Буш постійно акцентує увагу на відповідальності громадян перед суспільством і державою, наголошуючи на відповідальності бути справжнім громадяном своєї країни:

*“We are bound by ideals that move us beyond our backgrounds, lift us above our interests and teach us what it means to be **citizens**.”* [50]

Особливу увагу президент Буш приділяє іммігрантам, описуючи їх як невід’ємну частину національної ідентичності:

*“And every **immigrant**, by embracing these ideals, makes our country more, not less, American.”* [50]

У роздумах про політику президент згадує про дебати як важливий інструмент демократії. Термін “*debates*” у цьому контексті підкреслює важливість політичних обговорень навіть у мирний час, коли ставки здаються низькими:

“Some seem to believe that our politics can afford to be petty because, in a time appear small.” [50]

Значну увагу політичний лідер приділяє реформам:

*“We will **reform** Social Security and Medicare, sparing our children from us we have the power to prevent.” [50]*

У зовнішній політиці центральним елементом є союзництво, яке визначає стратегію США. Термін “allies” тут відображає концепцію міжнародної співпраці, яка базується на спільних інтересах і цінностях:

*“We will defend our **allies** and our interests.” [50]*

Завершуючи роздуми про участь громадян у житті держави, Буш наголошує на значущості демократії “*democracy*”:

*“The most important tasks of a **democracy** are done by everyone.” [50]*

Економічна термінологія.

Джордж Буш підкреслює важливість активного управління економікою, наголошуючи на її впливі на соціальну стабільність:

“If we permit our economy to drift and decline, the vulnerable will suffer most.”

Термін “*economy*” тут позначає не лише загальну економічну систему країни, а й її здатність впливати на життя громадян. Слова “*drift*” і “*decline*” передають ризик втрати контролю над економічними процесами, що може призвести до серйозних соціальних наслідків.

Президент також визначає зниження податків як ключовий елемент своєї економічної стратегії:

*“And we will **reduce taxes**, to recover the momentum of our economy and reward of working Americans.” [50]*

Термін “*enterprise*” в даному випадку асоціюється з інноваціями, ініціативністю та економічною діяльністю, яка забезпечує зростання.

Історико-правова термінологія.

“After the Declaration of Independence was signed, Virginia statesman John not think an angel rides in the whirlwind and directs this storm?” [50]

Ця цитата, що відсилає до історичного документа - Декларації незалежності (Declaration of Independence), має на меті нагадати про фундаментальні цінності американської демократії, закладені на початку становлення держави. Декларація є не лише історичним документом, а й основоположним текстом, який закладає принципи верховенства права, рівності та свободи.

Соціально-політична термінологія.

Соціально-політична термінологія у промові Буша створює образ суспільства, що базується на моральних засадах, освіченості й активному спротиві загрозам. Вона спрямована на те, щоб надихнути громадян і наголосити на їхній ролі у забезпеченні стабільності, злагоди та національної єдності. Це демонструють наступні приклади:

“America, at its best, matches a commitment to principle with a concern for” [50]

*“Together, we will reclaim America's schools, before **ignorance** and **apathy** claim more young lives.” [50]*

*“We will meet **aggression** and bad faith with resolve and strength.” [50]*

Військово-політична термінологія.

У промові Джорджа Буша терміни, що стосуються безпеки, війни та оборони, демонструють готовність країни протистояти викликам сучасного світу та запобігати загрозам як для власного народу, так і для глобальної спільноти.

“Our national courage has been clear in times of depression and war, when defending common dangers defined our common good.” [50]

Одним із ключових елементів військово-політичної риторики є згадка про обороноздатність:

“We will build our defenses beyond challenge, lest weakness invite challenge.”

Термін “defenses” символізує не лише військову силу, але й стратегію попередження загроз через демонстрацію готовності до дії.

У сучасному контексті значну увагу приділено загрозі зброї масового знищення:

“We will confront weapons of mass destruction, so that a new century is spared new horrors.” [50]

Термін *“weapons of mass destruction”* має потужну негативну конотацію, акцентуючи на глобальній небезпеці, яка може мати катастрофічні наслідки для людства.

Звертаючись до внутрішніх аспектів, Буш наголошує на відповідальності уряду у підтриманні громадської безпеки:

*“Government has great responsibilities for **public safety** and public health, for civil rights and common schools.”* [50]

Вищезгадана термінологія підкреслює не лише силу, але й відповідальність Америки як ключового актора у міжнародній політиці.

.1.2 Різноманітні промови президентів США 21 століття

Дослідивши інавгураційні промови президентів 21 століття, ми встановили, що вони слугують важливим жанром політичного дискурсу, в якому відображаються стратегічні пріоритети, національні цінності та риторичні інструменти, спрямовані на консолідацію суспільства. Основу таких промов складає термінологія, що стосується політичної системи, демократичних принципів та економічно-правової бази держави.

Щоб розширити розуміння функцій політичної термінології в дискурсі, вважаємо за необхідне звернутися до промов іншої тематики (кризові, економічні, військові, міжнародні), які виникають у відповідь на реальні виклики й демонструють гнучкість політичної риторики.

Подальший аналіз буде зосереджений на промовах різної тематики, що дозволить нам дослідити, як політична термінологія адаптується до контекстуальних потреб, зберігаючи свою ключову функцію — впливати на суспільство, формувати громадську думку та підтримувати соціальну єдність.

Промова Джозефа Байдена щодо плану "American Jobs Plan" 31 березня 2021 року

Промова Джозефа Байдена від 31 березня 2021 року, присвячена представленню "American Jobs Plan", є прикладом стратегічної риторики, орієнтованої на консолідацію підтримки масштабного інфраструктурного проєкту. У промові використовується багатопланова термінологія, що охоплює економічні, соціально-політичні та екологічні аспекти. Ключовою метою виступу є підкреслення необхідності модернізації американської інфраструктури, створення нових робочих місць та зміцнення глобальної конкурентоспроможності США.

Ключовими термінами промови є "*economic growth*" (економічне зростання) та "**job creation**" (створення робочих місць), які визначають її центральну ідею: стимулювання економіки через інвестиції у фізичну та технологічну інфраструктуру. Термін "*American Jobs Plan*" виступає як символічний і стратегічний елемент, що об'єднує всі ініціативи під єдиним брендом. Байден конкретизує план через такі терміни, як "*infrastructure*" (інфраструктура), "*modernizing roads, bridges, and airports*" (модернізація доріг, мостів і аеропортів), "*manufacturing*" (виробництво), "*investments*" (інвестиції), а також "*public transit systems*" (системи громадського транспорту) і "*broadband access*" (доступ до широкопasmового інтернету). Ці терміни підкреслюють як масштабність, так і практичну спрямованість реформи.

Важливою складовою промови є **економічна термінологія**, що акцентує увагу на фінансових інструментах реалізації плану. Терміни "*federal funding*" (федеральне фінансування), "**tax incentives**" (податкові стимули) та "*corporate tax rate*" (ставка корпоративного податку) демонструють фінансову стратегію, спрямовану на підтримку економічного зростання. Він також згадує "*investment in domestic manufacturing*" (інвестиції у внутрішнє виробництво) і "*supply chain resilience*" (стійкість ланцюгів постачання), що відображає пріоритет у зміцненні внутрішньої економіки. Уживання термінів "*capital investment*" (капіталовкладення), "**job creation**" (створення робочих місць) та "*economic growth*" (економічне зростання) наголошує на необхідності стимулювання економіки через довгострокові інвестиції. Терміни "*union jobs*" (профспілкові

робочі місця), ***“fair wages”*** (справедливі заробітні плати) та ***“economic equity”*** (економічна рівність) підкреслюють прагнення адміністрації Байдена забезпечити соціальну справедливість і підтримку для маргіналізованих спільнот. Президент також Байден наголошує на необхідності боротьби з практикою ***“offshoring jobs”*** (перенесення робочих місць за кордон) і ***“shifting assets”*** (переміщення активів) великими корпораціями, такими як ***“Amazon”***.

Згадка про ***“IRS”*** (Службу внутрішніх доходів) демонструє, що Байден розглядає ефективне оподаткування як інструмент зменшення ***“the federal debt”*** (федерального боргу). Це підкреслює його прагнення до прозорості у фінансуванні амбітного плану та забезпечення економічної стійкості.

Екологічна складова плану акцентується через терміни ***“clean energy”*** (чиста енергія), ***“sustainable infrastructure”*** (сталий розвиток інфраструктури) та ***“climate resilience”*** (стійкість до змін клімату). Байден звертає увагу на необхідність переходу до відновлювальних джерел енергії, використовуючи терміни ***“decarbonization”*** (декарбонізація), ***“electric vehicle infrastructure”*** (інфраструктура електромобілів) і ***“carbon emissions”*** (викиди вуглецю). Це підкреслює його прагнення зробити екологічну політику інтегральною частиною розвитку економіки.

Політична складова промови проявляється через терміни ***“bipartisan”*** (двопартійна підтримка) та ***“legislative framework”*** (законодавча основа). Вона також включає звернення до представників різних політичних сил, серед яких ***“Republicans”***, ***“Republican mayor”*** ***“Republican country executive”***, ***“Republican”*** для демонстрації, що його план спрямований на об'єднання, а не поділ. Терміни ***“infrastructure investment bills”*** (закони про інвестиції в інфраструктуру) та ***“government oversight”*** (нагляд уряду) вказують на необхідність законодавчої підтримки та прозорості використання державних коштів.

Звернення Джозефа Байдена до американського народу щодо російського вторгнення в Україну 24 лютого 2022 року

Війна в Україні 2022 року вплинула на ситуацію по всій світовій політичній арені. Після вторгнення Росії в Україну 24 лютого 2022 року, Джоозеф Байден звернувся із промовою до американського та українського народу, до усієї міжнародної спільноти і всіх, хто підтримує свободу та демократичні цінності. У своїй промові Байден наголошує на єдності країн НАТО та закликає до боротьби проти гноблення й порушення суверенітету, відстоюючи принципи свободи та демократії на підтримку України.

Політична термінологія.

У промові президента спостерігається значна кількість політичних термінів, спрямованих на посилення риторики захисту демократичних принципів та міжнародного порядку. Події, що розгорталися на території України, президент описує за допомогою таких комбінацій слів:

-
-
- k -
-
- *Russia's aggressive action;*
-
- *Putin's aggression against Ukraine*

Центральним є і поняття суверенітету України "*soverignty*", що повторюється протягом промови 4 рази задля підкреслення права України на незалежність і територіальну цілісність:

*"And at the very moment that the United Nations Security Council was meeting to stand up for Ukraine's **sovereignty** to stave off invasion, Putin declared his war"[51].*

Зазначаючи про «питання безпеки» ("**security concerns**"), Байден акцентує на спробах США вирішити конфлікт мирним шляхом, підтверджуючи, що конфлікт можна було б уникнути:

“He rejected every good-faith effort the United States and our Allies and partners avoid needless conflict and avert human suffering”[51].

*Як головний політичний та економічний інструмент тиску на Росію Байден багаторазово вживає слово “**sanctions**”:*

*“Today, I’m authorizing additional strong **sanctions** and new limitations on what exported to Russia”[51].*

Для опису об'єднання країн, які підтримують політику санкцій проти Росії, політик використовує термін “coalition”:

*“For months, we’ve been building a **coalition** of partners representing well more than half of the global economy”[51].*

Окрім вищезазначених нами понять, зустрічаємо також наступні: “aggressor”, “international law”, “United Nations Security Council”, “NATO Allies”, “Article 5”, “diplomatic efforts”, “humanitarian relief”, “false pretexts”, “global economy”, “separatists”, “propaganda”.

Економічна термінологія.

Оскільки однією з центральних форм підтримки з боку США стали санкції проти Росії, у промові присутня значна кількість економічних термінів.

Задля підкреслення міжнародного характеру економічних санкцій, президент використовує економічні реалії - назви міжнародних валют:

*“We will limit Russia’s ability to do business in **Dollars, Euros, Pounds, and Yen** to be part of the global economy”[51].*

Задля позначення фінансових і матеріальних ресурсів, президент вживає термін “**assets**”: *“In today’s actions, we have now sanctioned Russian banks that”[51].*

Термін “**strategic sectors**” використовується для позначення важливих галузей економіки, таких як оборонна та технологічна сфери:

*“Some of the most powerful impacts of our actions will come over time as we squeeze Russia’s access to finance and technology for **strategic sectors** of its economy*

Серед інших термінологічних лексем економічної тематики знаходимо також: *“high-tech imports”, “borrowing rate”, “Russian stock market”, “state-owned enterprises”, “strategic sectors”, “finance”*.

Військова термінологія.

Зважаючи на серйозність конфлікту, у промові президента Байдена присутня значна кількість військової термінології: *“premeditated attack”, “air raids”, “missile strikes”, “troops”, “tanks”, “military equipment”, “defensive assistance”, “NATO Allies”, “deployment”, “high-readiness forces”, “ground and air forces”, “collective defense”, “Article 5”, “Department of Defense”, “response plans”, “chemical weapons”*.

Свою промову президент розпочинає ствердженням про те, що російське вторгнення в Україну було заздалегідь спланованою атакою: *“This is a ”*. Він також описує підготовчі дії, здійснені задля цього Росією: *“He moved more equipment into positions along the Ukrainian border”[51]*.

Далі президент описує перші години повномасштабного вторгнення в Україні, що супроводжувалося інтенсивними військовими атаками за участю російських військ, важкої воєнної техніки, ракетних ударів та повітряних *rolling in”[51]*.

Правова термінологія.

Говорячи про порушення міжнародних прав, президент США засуджує спроби Росії звинуватити Україну в геноциді, не маючи жодних доказів: *“We saw a staged political theater in Moscow—outlandish and baseless claims that Ukraine was—Ukraine was about to invade and launch a war against Russia, that Ukraine was —without any evidence”[51]*.

Термін **“violation”**, що вживає Джозеф Байден, має сильне юридичне значення та акцентує на провипорушенні Росії щодо міжнародного права:

“We saw a flagrant violation of international law in attempting to unilaterally create two new so-called republics on sovereign Ukrainian territory”[51]..

Підкреслюючи моральну позицію США щодо надання допомоги постраждалим, президент вживає термін “**humanitarian relief**”. Цей термін має позитивне і нейтральне значення, символізуючи підтримку цивільного населення в умовах кризи: *“We’ll provide **humanitarian relief** to ease their suffering”[51].*

Абревіатури.

У промові президентом використовуються наступні абревіатури:

- United Nations (Організація Об'єднаних Націй);
- North Atlantic Treaty Organization (Організація Північноатлантичного договору);
- United States (Сполучені Штати);
- Group of Seven (Група семи);
- Vneshtorgbank (другий за величиною банк у Росії, відомий як ВТБ).

Наприкінці своєї промови президент згадує Бога, наголошуючи на духовній підтримці та співчутті, яке президент висловлює у складний для України та світу момент: **“God bless the people of a free and democratic Ukraine. And may God protect our troops”[51]**. Це ще раз підкреслює духовність президента та стійкі моральні принципи.

Отже, у своїй промові, зверненій до народів Америки, України та світової спільноти, Джозеф Байден підкреслює важливість єдності країн НАТО та рішучість протистояти російській агресії проти України. Через використання політичної, економічної та військової термінології президент створює риторичний акцент на суверенітеті, міжнародному праві, важливості санкцій як інструменту впливу та готовності до активних дій у разі загрози союзникам.

Звернення Дональда Трампа щодо насильства в Капітолії, 13 січня 2021 року

Промова Дональда Трампа, виголошена після подій 6 січня 2021 року, є прикладом політичної риторики, спрямованої на управління кризовою ситуацією. У своїй заяві Трамп використовує широкий спектр термінології, яка

охоплює політичну, правову, соціальну та емоційно забарвлену лексику. Аналіз цієї промови дозволяє простежити, як політична термінологія адаптується для засудження насильства, захисту власного політичного руху та зміцнення авторитету в очах аудиторії.

Одним із центральних елементів промови є засудження насильницьких дій, які Трамп називає “**incursion**” (вторгнення) та “**unprecedented assault**” (безпрецедентний напад). Паралельно політиком вживаються слова з негативною конотацією, такі як “**violance**”, “**mob violance**”, “**political violance**”, “**vandalism**”, “**attacking**”. Їхня мета — позиціонувати Дональда Трампа як лідера, який засуджує агресію та підтримує демократичні цінності, наголошуючи, що насильство суперечить принципам “**rule of law**” (верховенство права).

Згадки про “**riots**,” “**mobs**” і “**acts of intimidation**” акцентують увагу на соціальній напрузі, загостреній пандемією COVID-19.

Трамп постійно апелює до принципу закону і порядку через терміни “**law**” (правоохоронні органи), “**nation of laws**” (нація законів) і “**maintain order**” (підтримувати порядок). Президент закликає припинити жорстокість, незважаючи на політичну або релігійну приналежність:

*“It must stop, whether you are on the **right** or on the **left**, a **democrat** or a [53]”*

Дональд Трамп наголошує, що порушники закону будуть притягнуті до відповідальності: “*Those who engaged in the attacks last week will **be brought to**” [53]. Також згадується “**First Amendment right**” (Перша поправка), яка підкреслює право громадян на мирне висловлення своїх поглядів, але лише в межах закону.*

До своїх прихильників політичний лідер апелює через термін “**supporter**” (прихильник). У фразі “*No true **supporter** of mine could ever endorse political*” [52]” це слово підкреслює, що насильство несумісне з його рухом.

Термін “**movement**” (рух) в свою чергу вживається для позначення широкого політичного руху “*Make America Great Again*” [53]. У промові цей термін набуває

емоційного забарвлення, підкреслюючи, що він базується на принципах верховенства права та демократичних традицій: *“Violence and vandalism have* ”

Президент також звертається до термінів, пов’язаних із свободою слова: *“free speech”* (свобода слова), засуджуючи *“censorship”* (цензуру) та *“cancel culture”*. Це дозволяє йому підняти питання обмеження прав і свобод у контексті політичної напруги.

Підсумовуючи своє звернення, Дональд Трамп закликає своїх співгромадян до єднання для подолання найактуальніших національних проблем та викликів, що включають відновлення економіки, подолання пандемії, забезпечення національної безпеки та дотримання верховенства права:

“We must focus on advancing the interests of the whole nation, delivering the miracle vaccines, defeating the pandemic, rebuilding the economy, protecting our national security, and upholding the rule of law. [53]”

Промова Дональда Трампа щодо COVID-19, 11 березня 2020 року

Промова Дональда, присвячена пандемії COVID-19, є прикладом кризової риторики, орієнтованої на поєднання інформування громадськості, демонстрації дій уряду та мобілізації населення для протистояння загрози. У виступі використовується широка термінологія, що охоплює медичні, економічні та соціально-політичні аспекти.

Ключовими термінами є *“coronavirus”* та *“COVID-19”*, який визначає природу загрози. Значущими є терміни *“global pandemic”* (глобальна пандемія) та *“containment”* (стримування), які підкреслюють масштабність і серйозність заходів, спрямованих на запобігання подальшому поширенню хвороби. Посилання на *“The World Health Organization”* (Всесвітня організація охорони здоров’я, ВООЗ) у промові підкреслює глобальний характер пандемії та необхідність міжнародної координації, а *“public health emergency”* (надзвичайну ситуацію в галузі охорони здоров’я) легітимізує надзвичайні заходи, які приймає уряд, наголошуючи на їх важливості для захисту громадян.

Терміни “*vaccines*,” “*antiviral therapies*” та “*medical supplies*” слугують для інформування населення про заплановані заходи. Вони акцентують науково-медичний підхід до вирішення проблеми, що додає промові довіри та впевненості.

Наступний акцент зроблено на ролі державних інституцій у подоланні пандемії. Термін “*the federal government*” демонструє централізований підхід до координації дій, а згадка про “*CDC*” (Центри з контролю та профілактики захворювань) додає науковій легітимності урядовим рішенням. Звернення до “*federal health experts*” вказує на те, що всі заходи базуються на знаннях провідних спеціалістів у галузі охорони здоров’я. У промові також згадується “*Congress*”, який відіграє важливу роль у забезпеченні фінансової підтримки та затвердженні законодавчих ініціатив, необхідних для ефективної боротьби з пандемією. Такий підхід підкреслює єдність різних гілок влади в умовах кризи.

Особлива увага приділяється **економічним аспектам** пандемії. Президент використовує терміни “*economic hardship*” (економічні труднощі), щоб описати вплив пандемії на економіку та заходи, спрямовані на її підтримку, а саме: “*financial relief*” (фінансова допомога), “*low-interest loans*” (позики під низькі відсотки), “*payroll tax relief*” (звільнення від податків на заробітну плату). Терміни “*liquidity*”, “*tax payments*”, “*interest*”, “*penalties*” демонструють технічний підхід до вирішення економічних проблем, тоді як “*Treasury*” (Міністерство фінансів) вказує на координаційну роль уряду у реалізації цих заходів. Особливу увагу Трамп приділяє підтримці малого бізнесу, згадуючи “*Small Business Administration*” (*SBA*). Використання при цьому терміну “*red tape*” підкреслює прагнення уряду усунути бюрократичні перепони, щоб пришвидшити реалізацію антикризових заходів.

Терміни “*health insurance industry*” і “*insurance coverage*” також демонструють турботу про доступ громадян до медичних послуг в умовах пандемії.

Для демонстрації рішучих дій уряду вживаються терміни “*national*

на поїздки) і *“suspension of travel”* (призупинення поїздки). Ці слова наголошують на відповідальності уряду за захист громадян і забезпечення безпеки.

Згадка про *“CDC”* (Центри з контролю та профілактики захворювань) та *“federal health experts”* додає науковій легітимності урядовим заходам, демонструючи, що дії базуються на експертних знаннях.

Отже, промова Дональда Трампа демонструє багатовекторний підхід до боротьби з пандемією, інтегруючи термінологію медичної, економічної та адміністративної сфер. Такий підхід підкреслює готовність уряду до рішучих дій та створює довіру до державних інституцій громадян у боротьбі з кризою.

Промова Барака Обами щодо імміграції, 20 листопада 2014 року

Промова Барака Обами, присвячена реформуванню імміграційної політики, є прикладом стратегічної риторики, спрямованої на вирішення однієї з найгостріших соціально-політичних проблем США. У промові використовується широка термінологія, яка охоплює правові, політичні, соціальні, економічні аспекти, підкреслюючи різнобічність та значущість проблеми імміграції для країни.

Для позначення структурних змін, які необхідні для усунення проблем існуючої системи, президент використовує термін *“immigration reform”*. Термін *“executive action”* виправдовує його рішення обійти Конгрес через *“legislative gridlock”* (законодавчий тупик), підкреслюючи складність досягнення консенсусу в законодавчому органі. Він також закликає до *“bipartisan compromise”* (двопартійного компромісу), наголошуючи, що вирішення імміграційної кризи вимагає співпраці обох партій.

Термін *“federal government”* відображає роль виконавчої гілки влади у реалізації реформ, а *“policy enforcement”* (виконання політики) і *“administrative discretion”* (адміністративний розсуд) підкреслюють необхідність адаптивності в управлінських процесах.

Правова термінологія є основою промови. Термін *“deferred action”* використовується для опису тимчасових заходів, які дозволяють уникнути

депортації певних категорій нелегальних іммігрантів. Згадка про *“lawful presence”* підкреслює обмежений характер прав, які надаються цим іммігрантам, наголошуючи, що вони не отримують *“legal status”* (юридичного статусу). Обама акцентує, що ці заходи не є *“amnesty”* (амністією), а тимчасовим кроком до *“pathway to citizenship”* (шляху до громадянства) через *“immigration status”*.

Звертаючись до соціально-політичної термінології, Барак Обама використовує термін *“family reunification”* для акцентування гуманітарного аспекту реформи, спрямованої на припинення розлучення сімей через депортацію. Згадка про *“social inclusion”* підкреслює, що інтеграція іммігрантів у суспільство зміцнить соціальну структуру країни.

Підкреслюючи економічну вигоду від легалізації іммігрантів, які зможуть офіційно працювати та сплачувати податки, президент використовує терміни *“economic contributions”* (економічний внесок) і *“tax compliance”* (дотримання податкових норм). Згадка про *“labor force participation”* (участь у робочій силі) наголошує на важливості залучення нелегальних іммігрантів у формальну економіку, що може зменшити *“economic inequality”* (економічну нерівність) та підтримати *“middle-class families”* (сім'ї середнього класу). Вживання терміна *“wage stagnation”* (стагнація заробітної плати) вказує на важливість реформ для економічного зростання.

Адміністративна термінологія у промові Обама підкреслює роль державних інституцій у реалізації імміграційної реформи. Термін *“border security”* (безпека кордонів) акцентує увагу на необхідності запобігання незаконному проникненню, тоді як *“immigration enforcement”* (забезпечення імміграційного контролю) демонструє зобов'язання уряду зміцнити правопорядок. Згадка про *“DHS”* (Міністерство внутрішньої безпеки) і *“ICE”* (Міграційна та митна служба) вказує на роль ключових агентств у реалізації політики. Термін *“processing backlogs”* (затримки в обробці документів) наголошує на проблемах бюрократичного апарату, які потребують вирішення.

Промова Барака Обама про американську дипломатію на Близькому Сході та в Північній Африці, 19 травня 2011 року.

Промова Барака Обама, присвячена американській дипломатії на Близькому Сході та в Північній Африці, є зразком багаторівневої політичної риторики, яка поєднує аналіз глобальних викликів з конкретними пропозиціями щодо їх подолання. У промові використовується широкий спектр термінології, що охоплює політичну, економічну, правову, соціальну та гуманітарну сфери. Вживана термінологія підкреслює роль США як глобального лідера, орієнтованого на підтримку демократії, стабільності та прав людини.

“American diplomacy”, “global leadership”, “international community” - дані терміни виконують функцію номінації стратегічної ролі США у світі. Зокрема, *“American diplomacy”* наголошує на необхідності багатостороннього підходу до вирішення регіональних проблем, тоді як *“international community”* акцентує на важливості глобальної співпраці. Терміни *“Arab Spring”* та *“democratic transitions”* символізують революційні зміни у країнах Близького Сходу, які Обама описує як можливість для встановлення демократії. Згадка про *“political reform”* та *“free and fair elections”* окреслює ключові механізми демократизації, тоді як *“sovereignty”* та *“political legitimacy”* підкреслюють необхідність відповідності урядів потребам і очікуванням громадян.

Економічний блок термінів у промові спрямований на підкреслення важливості економічного зростання як основи політичної стабільності. Група термінів *“economic development”, “market-based economy”, “economic integration”* описує стратегії США щодо сприяння економічній модернізації регіону. Президент також вживає *“trade partnerships”* та *“foreign investment”*, які демонструють значення міжнародної економічної співпраці.

Терміни *“private sector”, “entrepreneurship”, “financial stability”* акцентують увагу на ролі підприємництва та фінансової стійкості як інструментів довгострокового розвитку. Згадка про *“foreign assistance”* легітимізує американську економічну підтримку, спрямовану на забезпечення базових економічних потреб.

Правова термінологія спрямована на легітимацію демократичних процесів. Термін *“rule of law”* виступає як концептуальний маркер, що відображає прагнення США забезпечити дотримання правових норм. Група термінів *“constitutional reform”, “legal frameworks”, “judicial independence”* підкреслює необхідність структурних змін у правовій системі країн регіону.

Згадка про *“accountability”* та *“transparency”* наголошує на важливості підзвітності урядів перед громадянами, а *“legal rights”* акцентує увагу на забезпеченні основоположних прав і свобод.

У промові також широко представлена соціально-політична термінологія. Терміни *“social justice”, “equality”, “gender equality”* акцентують на необхідності забезпечення рівних можливостей для всіх груп населення. Використання *“youth empowerment”* підкреслює важливість залучення молоді до соціальних і політичних процесів.

Терміни *“human dignity”, “shared responsibility”, “community resilience”* формують гуманітарну основу промови, наголошуючи на важливості інклюзивності та соціальної інтеграції. Використання терміна *“public services”* демонструє необхідність зміцнення базових соціальних інститутів для забезпечення стабільності.

Промова Джорджа Буша про війну з терором, 19 березня 2008 року.

Промова Джорджа Буша, виголошена з нагоди п'ятої річниці після того, як США розпочали операцію «Іракська свобода», є зразком політичного дискурсу, орієнтованого на легітимацію військових дій, демонстрацію успіхів США та мобілізацію підтримки суспільства. У тексті використано термінологію, яка охоплює військові, політичні, економічні та соціально-гуманітарні аспекти.

Військовий дискурс у промові представлений термінами, які описують як стратегічні цілі, так і конкретні аспекти військових дій. Центральним поняттям залишається *“war on terror”* (війна з терором), що визначає ідеологічну рамку виступу. Термін *“the Commander in Chief”* (головнокомандувач) підкреслює роль президента як головного відповідального за військову стратегію.

Згадка про військові чини, як-от *“Admiral”*, *“the Joint Chiefs”*, та імена посадовців, а також інституцій, зокрема *“Secretary Donald Winter of the Navy”* і *“Admiral Thad Allen of the Coast Guard”*, *“Deputy Secretary”*, *“the Defense Department”*. додає промові офіційного характеру та демонструє, що військові дії координуються на найвищому рівні. Згадка про *“soldiers, sailors, marines, airmen, and coast guard men”* створює образ єдності всіх видів військ США.

Терміни *“forces”* та *“allies”* наголошують на багатонаціональному характері військової кампанії, підкреслюючи підтримку інших країн у досягненні стратегічних цілей. *“Reinforcements”* (підкріплення) та *“surge”* (збільшення військ) акцентують на масштабі військової операції, а термін *“counterattack”* (контратака) демонструє активну тактику боротьби.

Політичний аспект промови відображений через терміни, які підкреслюють глобальний вплив військових дій. *“The liberation of Iraq”* (звільнення Іраку) виконує функцію легітимації військової інтервенції, наголошуючи на її гуманітарному вимірі. Згадка про *“regime”* (режим) та *“Republican Guard divisions”* вказує на необхідність подолання диктатури в країні.

“United Nations” (Організація Об'єднаних Націй) фігурує у промові як міжнародна структура, через яку обґрунтовуються дії США у боротьбі з глобальними загрозами, зокрема використанням *“chemical weapons and ballistic missiles”* (хімічної зброї та балістичних ракет). Згадка про *“foreign terrorists”* (іноземні терористи) та *“extremists”* (екстремісти) створює образ ворога, що загрожує стабільності регіону.

Питання безпеки займає центральне місце у промові. Терміни *“air campaign”* (повітряна кампанія) та *“frontlines”* (лінії фронту) демонструють масштабність військових дій. Згадка про *“human shields”* (людський щит) акцентує увагу на жорстокості ворога, тоді як *“full-blown sectarian warfare”* (повномасштабна міжсектантська війна) вказує на складність конфлікту.

“Reinforcements” (підкріплення) і *“drawdown”* (скорочення військ) підкреслюють етапи еволюції військової стратегії США. У промові також згадано

про *“developing nuclear weapons”* (розробку ядерної зброї), що наголошує на глобальних безпекових викликах.

Промова Джорджа Буша про фінансові ринки та світову економіку, 13 листопада 2008 року

Промова Джорджа Буша, виголошена на саміті щодо фінансових ринків і світової економіки, є прикладом кризової риторики, спрямованої на вирішення глобальної фінансової кризи 2008 року. У ній використовується широка термінологія, яка охоплює економічні, фінансові, політичні та міжнародні аспекти. Ця термінологія виконує не лише номінативну функцію, а й прагматичну — створює логічну рамку для аргументів та ідей президента, демонструючи його лідерську позицію у вирішенні кризи.

Терміни, які описують основні аспекти фінансової кризи, складають значну частину промови. Ключовими поняттями є *“financial crisis”* (фінансова криза) та *“global economy”* (глобальна економіка), *“financial turmoil”* (фінансова нестабільність) та *“global meltdown”*, які задають масштаб проблеми. Президент також вживає термін *“financial jeopardy”* (фінансова небезпека) для опису загроз, які торкнулися громадян, бізнесу та державних інститутів.

Описуючи основні фактори кризи, Буш використовує терміни *“defaulting on mortgages”* (невиконання зобов'язань за іпотечними кредитами) та *“housing market”* (ринок житла), які є основними тригерами кризи. Згадка про *“values dropping”* (зниження вартості) і *“retirement accounts and pension funds”* (пенсійні рахунки та фонди) акцентує увагу на прямому впливі кризи на добробут громадян. Терміни *“credit default swaps”* (свопи кредитного дефолту) та *“recapitalizing”* (рекапіталізація) описують складні фінансові інструменти та механізми, які стали центральними у кризових процесах та їхньому подоланні.

Президент також використовує терміни *“low interest rates”* (низькі відсоткові ставки) та *“inflow of foreign capital”* (приплив іноземного капіталу) для опису умов, що передували кризі, акцентуючи на їхній ролі у створенні економічної “бульбашки”.

Для позначення конкретних заходів щодо подолання кризи президент використовує терміни **“capital injections”** (вливання капіталу) та **“economic stimulus”** (економічний стимул). Вони підкреслюють необхідність державного втручання у підтримку фінансової системи. Термін **“regulatory reform”** (регуляторна реформа) вказує на потребу в структурних змінах у фінансовій сфері для запобігання подібним кризам у майбутньому.

Значущими є терміни **“free markets”** (вільні ринки) та **“free enterprise”** (вільне підприємництво), які акцентують ідеологічну позицію США щодо збереження ринкових принципів, незважаючи на кризу. Згадка про **“trade liberalization”** (лібералізація торгівлі) та **“open markets”** (відкриті ринки) демонструє важливість міжнародної економічної співпраці.

Окрім вищезгаданої, в промові присутня також така термінологія: **“taxpayer protection”**, **“monetary policy”**, **“investment flows”**, **“economic downturn”**.

Політичний і міжнародний аспекти промови представлені через терміни, які підкреслюють глобальну природу кризи та необхідність багатосторонньої співпраці. Згадка про **“Summit on Financial Markets and the World Economy”** (Саміту з фінансових ринків і світової економіки) визначає ключову платформу для узгодження дій світових лідерів.

Терміни **“World Bank”**, **“International Monetary Fund (IMF)”**, **“United Nations”**, та **“Financial Stability Forum”** акцентують на ролі міжнародних організацій у стабілізації фінансових ринків та підтримці держав, які найбільше постраждали від кризи. Використання терміна **“White House”** (Білий дім) символізує відповідальність адміністрації США за глобальну координацію зусиль.

Згадка про **“global partnerships”** (глобальні партнерства) та **“international cooperation”** (міжнародна співпраця) демонструє прагнення США до спільної роботи з іншими країнами задля подолання кризи.

Окрім цього, у промові присутня така термінологія: **“policy coordination,”** **“bilateral agreements,”** **“trade liberalization.”**

Соціальний аспект кризи відображений у термінах, які стосуються безпосереднього впливу на населення. Президент акцентує на термінах **“retirement accounts”** (пенсійні рахунки) та **“pension funds”** (пенсійні фонди), підкреслюючи фінансову небезпеку для літніх громадян. Згадка про **“homeownership”** (володіння житлом) демонструє важливість житлового питання в контексті фінансової кризи.

Термін **“job losses”** (втрата робочих місць) вказує на соціально-економічні наслідки кризи, тоді як **“economic security”** (економічна безпека) та **“living standards”** (життєві стандарти) формують мету антикризової політики.

Окрім цього, у промові присутня така термінологія: **“household incomes,”** **“economic opportunity.”**

Окремої уваги як жанр політичних промов американського політичного дискурсу заслуговує промова «Про становище країни» (**“State of the Union”**) - щорічне звернення, яке президент виголошує перед спільним засіданням Конгресу на початку кожного календарного року перебування на посаді. Розглянемо промови, що виголошувалися президентами Джозефом Байденом у 2024 [59] роках, Дональдом Трампом у 2019 [62] та 2020 [61] роках, Бараком Обамою у 2010 [64] та 2016 [63] роках та Джорджем Бушем у 2002 [66] та 2006 роках. Особливу увагу буде приділено вживаній термінології, що відображає ключові пріоритети державної політики.

Політична термінологія.

Термінологія у сфері охорони здоров'я.

Питання охорони здоров'я посідають важливе місце в таких зверненнях, відображаючи як соціальні, так і політичні аспекти. У текстах часто зустрічаються терміни:

H

Ці поняття ілюструють прагнення президентів забезпечити доступність медичних послуг та впровадження реформ у системі охорони здоров'я для підвищення якості життя громадян.

Термінологія у сфері освіти.

Президенти зазвичай підкреслюють важливість реформ в освіті для забезпечення конкурентоспроможності країни на глобальному рівні та підготовки молодого покоління до викликів сучасного світу. Для цього найчастіше використовуються такі терміни:

V

***t* Економічна термінологія.**

e Економічна тематика охоплює широкий спектр питань, від створення робочих місць до боротьби з економічною нерівністю. Окрім цього, вона широко використовується для демонстрації успіхів та економічних реформ:

n J

o

b

***s* Правова термінологія.**

, У правовій сфері термінологія акцентує на захисті прав громадян, імміграційній політиці та забезпеченні безпеки. Основні терміни:

, economic boom, unemployment rate, workforce, blue-collar jobs, manufacturing jobs,

trade **Військово-політична термінологія.***rts, tax cuts, wages, income, industrial*

base, «Військово-політична термінологія у промовах акцентує увагу на ролі США як глобального лідера у сфері безпеки.

a Military strength, veterans, terrorists, radical Islamic terrorism, ISIS, armed

f

o При цьому слід зазначити, що в окремих політичних контекстах військово-політична термінологія набувала воєнної тематики з огляду на події у світі. Це можна відслідкувати на промові Джозефа Байдена від 2022 року, коли він говорить про вторгнення Росії в Україну:

s Invasion, military, premeditated attack, missile strikes, troops, tanks, defensive assistance, NATO Allies, deployment, high-readiness forces, ground and air forces, collective defense, Article 5, Department of Defense, .

***n* Екологічна термінологія.**

a

t

Екологічні питання також іноді порушуються у промовах, що демонструє зростаючу увагу до зміни клімату та переходу до відновлювальних джерел енергії. Однак найбільшу увагу до екологічних питань і проблем зміни клімату серед американських президентів 21 століття приділяв саме Барак Обама. У його промовах відслідковуємо таку термінологію:

С

р Отже, вживання широкого спектра термінів відображає різноманіття проблем, які стоять перед країною, і прагнення президентів запропонувати конкретні рішення для їх подолання. Аналіз даного виду промови дозволяє простежити, як політична термінологія використовується для інтерпретації подій, впливу на громадську думку та захисту політичних інтересів у ситуації суспільного розколу.

і

3.2 Стратегії і тактики відтворення політичних промов американських президентів

п

.2.1 Інавгураційні промови президентів 21 століття

Інавгураційна промова Джозефа Байдена 20 січня 2021 року

Звернення новообраного президента починається прийомом алітерації – стилістичного та фонетичного прийому звукоповторення (використання однакових приголосних) задля підкреслення ритму висловлювання та привернення уваги:

“This is democracy’s day. A day of history and hope of renewal and resolve through a crucible for the ages” [6].

У вступній частині промови Президент використовує аналогію, порівнюючи тиск труднощів та важких випробувань, через які країна проходить у зв’язку з пандемією, з тігелем (посудиною, де метали піддаються впливу високих температур). *“Through a crucible for the ages America has been tested anew and America has risen to the challenge”*. При цьому Джозеф Байден наголошує на тому, що ці події не зламують країну, а навпаки зроблять її сильнішою та загартованішою. Поступово лідер задає позитивний тон промові, підкреслюючи,

що оптимізм та сміливість є невід’ємними рисами та цінностями американської культури: “*As we look ahead in our uniquely American way: restless, bold, optimistic,*

a
n Майже на самому початку своєї промови, Джозеф Байден згадує експрезидентів США “As does **President Carter**, who I spoke to last night but who cannot be with us today, but whom we salute for his lifetime of service. I have just taken the sacred oath each of these patriots took — an oath first sworn by **George**

W
a
s
h
i
n
g
t
o
v
e

t Ще пізніше Джозеф Байден проводить **алюзії**, звертаючись до подій минулого в **Надкун**, згадує **Джорджі Картера** та **Джорджа Вашингтона**, який президент **Нев** використав у **метод (соціалізм)**, **востановлення** **символічний зв'язок** **найбільш** **тривалими** **лідерами** **в історії** **жодній** **виборчій** **прома** **доско** **відзначає** **стабільності** **національної** **одності** **та** **надійності** **історично** **включно** **для** **ко** **іміджу** як нового лідера країни. Цей прийом простежується неодноразово. Пізніше президент також використовує змінену цитату Авраама Лінкольна, використовуючи **інтертекстуальність**: “*If my name ever goes down into history,*

e
t
a
t
v

a В інавгураційній промові президент часто користується стилістичним засобом **повторення** (таким як анафора, або редуплікація/анадиплосис). В Часто

повторення застосовується в ораторських творах із метою звернення уваги слухачів, а також щоб зробити певну думку легшою для запам'ятовування. Окрім цього, прийом повторення підсилює переконливість повідомлення та додає ритму висловленню.

Так, наприклад, повторення слова «much» наголошує на тому, наскільки великим є завдання, що стоїть зараз перед нацією: *“We'll press forward with speed and urgency, for we have **much** to do in this winter of peril and significant possibilities,*

m
u В іншому уривку промови зустрічаємо анафору “**we can**”, в якій прослідковуємо бажання об'єднати американську націю задля подолання викликів, які стоять перед лідером та країною. *“With unity, **we can** do great things, important things. **We can** right wrongs. **We can** put people to work in good jobs. **We can** teach our children in safe schools. **We can** overcome the deadly virus. **We can** reward, reward work, and rebuild the middle class and make health care secure for all. **We can** deliver racial justice and **we can** make America once again the leading*

f
e
p
a

è Далі лідер держави звертається до нації, висловлюючи своє бачення щодо проблеми расизму. Він протиставляє цю проблему ідеалу єдності, закріпленому в Декларації незалежності США: *“Our history has been a **constant struggle** between the **American ideal** that we're all created **equal** and the **harsh, ugly reality** that **racism,***

m
u Звертаючись до питання зміни клімату, Президент Байден вдається до стилістичного прийому персоніфікації: *“The cry for survival comes from the **planet itself**, a cry that can't be any more desperate or any more clear. And now a rise of political extremism, white supremacy, domestic terrorism that we must confront and*

it
is
in
it

навколишнє середовище: страждання планети неминуче призведе до страждань її населення.

У промові Джозефа Байдена чуємо також прийом **антитези**, яка часто зустрічається в інавгураційних промовах. *“For without unity, there is no **peace** – only bitterness and **fury**. No **progress** – only exhausting **outrage**. No **nation** – only a*

s

t

a

t

e

Згодом у промові президент використовує **заклик до дії**: *“And so today at this time in this place, **let’s start afresh, all of us. Let’s begin to listen to one another***

a

£

a

У наступній частині свого виступу Президент ділиться особистим досвідом, демонструючи розуміння переживань американців як простих громадян і підкреслюючи свою **емпатію**. Він говорить: *“Look – I understand that many of my fellow Americans view the future with fear and trepidation. I understand they worry about their jobs. I understand, like my dad, they lay in bed at night, staring*

И

é

ā

Тут президентом використовується повторення лексем *“no-no”, “only-only”* та протиставлення *“peace-fury”, “progress-outrage”, nation-state of chaos”* задля підкреслення важливості єдності й наслідків її відсутності на фоні контрасту, що здатно емоційно впливати на слухачів.

e

e

à

Джозеф Байден також використовує біблійні цитати, традиційно присутні у виступах попередніх американських президентів. Він стверджує, що, як вказує

Б

и

£

. Оскільки віра в Бога є важливим елементом американської культури, згадка про Святе Письмо підкреслює силу надії та підтримує моральний дух.

Завершальна частина промови містить риторичні запитання, що

з

а

к

л

и

к

а У подальших словах Президент описує позитивні результати зусиль усіх

промадян, яких можливо досягти: *“If we do this, then when our days are through,*

our children and our children's children will say of us: They gave their best, they did

ь

h

e

л

у

х Знову звертаючись до історії, Байден висловлює чітке бачення

майбутнього країни: *“A story of decency and dignity, love and healing, greatness and*

goodness. May this be the story that guides us. The story that inspires us and the story

that tells ages yet to come that we answered the call of history. We met the moment.

д

е Останні речення його промови свідчать про рішучість Президента

розпочати виконання своїх обов'язків із метою досягнення озвучених цілей: *“So,*

with purpose and resolve, we turn to those tasks of our time. Sustained by faith, driven

by conviction, devoted to one another and the country we love with all our hearts. May

б

р **Інавгураційна промова Дональда Трампа 20 січня 2017 року**

ї Інавгураційна промова Дональда Трампа була оцінена американськими

ЗМІ як «приклад натхненної риторики». Протягом усієї промови слова Трампа

б

й

викликали у слухачів сильні емоційні реакції, що підкреслює актуальність дослідження його риторичних прийомів та їхнього впливу на аудиторію. Промови Трампа часто включають звернення до традиційних американських цінностей, таких як свобода, патріотизм і концепція сильної держави, зосереджуючи увагу на вирішенні внутрішніх проблем, об'єднанні нації та зміцненні участі громадян в управлінні країною.

У своєму зверненні Трамп протиставляє народ політичній еліті, використовуючи прийоми «свої-чужі». Реалізуючи **маніпулятивну стратегію інтимізації**, він ототожнює себе з простими громадянами, вживаючи займенник *ми* як інструмент для створення відчуття близькості: *“We share one heart, one home, and one glorious destiny”* [46]. Саме слово “we” протягом промови було використано 46 разів, в той час як “I” - лише тричі. Термін «чужі» асоціюється з політичними колами: «маленька група», Вашингтон, адміністрація політики, вони. *“...today we are not merely transferring power from one Administration to another...but we are transferring power from Washington, D.C. and giving it back to you, the American People”*[46].

Синтаксичні засоби, зокрема **повтори** та **паралельні конструкції**, стають основним інструментом для посилення емоційного впливу. Наприклад, використання **анафори** і **паралелізму** у фразі *“We will face challenges. We will get the job done”*[46] сприяє консолідації громадян навколо загальних цілей.

А повтори таких лексичних одиниць, як “our” і “America”, формують відчуття спільної відповідальності за долю країни: *“We will bring back our jobs. dream”*[46]. Ці формулювання відображають готовність нації до активної участі у процесах відновлення та зміцнення країни.

Важливу роль відіграють також паралельні конструкції з елементами **антитези**: *“So to all Americans, in every city near and far, small and large, from залученню широкого загалу до підтримки запропонованого політичного курсу.*

У своєму зверненні Дональд Трамп чітко зображує загрози, що постають перед Америкою під впливом інших країн: *“We must protect our borders from the ravages of other countries making our products, stealing our companies, and destroying our jobs”*[46]. З цієї причини президент часто звертається до ідеї захищеності, що підкріплюється частими зверненнями до слова “protect”: *“There should be no fear – we are **protected**, and we will always be **protected**. We will be by God”*[46].

Попри це, Америка у промові президента зображена уособленням сильної національної держави: *“America will start winning again, winning like never before”*[46]. У наведеному прикладі застосовується аналітичний прийом для підсилення значення лексичної одиниці “winning”.

Неодноразово новообраний президент вдається до прийому **інверсії**. Зміщуючи порядок слів, він намагається розтавити логічні наголоси: *“**From this** , a new vision will govern our land”*[46]. Виносячи обставину часу на початок речення, він ставить початок свого президенства як нову точку відліку для країни, акцентуючи увагу на оновленому курсі, який очікує націю..

Ключові цінності, такі як патріотизм і свобода, підсилюються використанням епітетів (“**great** men and women of our military and law enforcement”, “**glorious** freedoms”, “**great** American Flag”, “a **righteous** public”), а критика попередніх еліт у метафорах, таких як *“Washington flourished – but the people did not share in its wealth”*[46], слугує для підсилення відчуття несправедливості минулого, що підлягає виправленню. У такий спосіб президент реалізує стратегію **звинувачення попередніх лідерів**.

Особливої уваги потребує заключна частина виступу Трампа:

“Together, We Will Make America Strong Again.

We Will Make America Wealthy Again.

We Will Make America Proud Again.

We Will Make America Safe Again.

And, Yes, Together, We Will Make America Great Again. Thank you, God Bless You, And God Bless America”[46].

Окрім прийомів анафори та повтору, Трамп промовляє фразу, що мала мотивувати його прихильників та передати його основне послання, яке він активно використовував протягом своєї кампанії: «Зробімо Америку великою знову». Хоча ці слова Трамп використав лише один раз, вони містять риторичну суть усіх його переконливих звернень.

Отже, інавгураційна промова Дональда Трампа вирізняється емоційною піднесеністю та маніпулятивними стратегіями. У своєму зверненні 45 президент США широко використовує синтаксичні засоби виразності, такі як повтори, паралелізм, анафора, антитеза, інверсія, метафори, які надають промові ритмічність та емоційність. Подібно до попередніх президентів, Трамп звертається до подій минулого, акцентуючи на кращому майбутньому під його керівництвом.

Аналіз інавгураційної промови 45-ого президента США Дональда Трампа дає змогу виділити такі типи маніпулятивних стратегій:

- 1) інтимізація;
- 2) позитивна самопрезентація;
- 3) об'єднання суспільних зусиль з громадянами
- 4) звинувачення попередньої влади.

Використання таких тактик слугує для реалізації стратегії маніпуляції, що апелює до соціальних і морально-етичних цінностей американського суспільства, серед яких: «орієнтація на майбутнє», «рівність та рівноправність», «активна діяльність», «чесність і відкритість», а також прагнення до змін. Усі ці риторичні прийоми та тактики підсилюють ключове гасло Трампа «Make America

Інавгураційна промова Барака Обами 21 січня 2013 року

Друга інавгураційна промова президента, яка тривала близько двадцяти хвилин, Обама закликав американський народ до спільної роботи, заявивши, що відповідальність кожної людини полягає у підтримці принципів життя, свободи і

прагнення до щастя. Протягом усієї політичної кар'єри лідер створює відчуття близькості між президентом як верхівкою влади та простим народом, використовуючи лексеми “we”, “us”, “our”, “ourselves”, “you and I”, “together”. Саме слово “I” вживається президентом всього двічі.

“You and I, as citizens, have the power to set this country’s course. [47]”

“Let us, each of us, now embrace with solemn duty and awesome joy what is]”

“Together, we discovered that a free market only thrives when there are rules to]”

В такий спосіб президент реалізує **маніпулятивну стратегію інтимізації**.

Неодноразово Барак Обама звертається до **стратегії саморепрезентації**, позиціонуючи себе як лідера, орієнтованого на верховенство закону, а не на політичні чи ідеологічні переваги:

Окрім цього він підкреслює свою відданість моральним принципам і служінню всьому народу. Образності та емоційної виразності надають метафори:

“The oath I have sworn before you today, like the one recited by others who serve ”

Задля інформування населення про сучасний стан соціального, економічного та політичного життя країни, Барак Обама застосовує тактику визнання існування проблеми і таким чином реалізує **інформаційно-інтерпретаційну стратегію**:

“A decade of war is now ending. An economic recovery has begun. [47]”

Закликаючи суспільство до активних дій, президент переконує аудиторію у важливості участі кожного у побудові кращого майбутнього для країни. Таким чином він реалізує **агітаційну стратегію**, що демонструють наступні приклади:

“Our journey is not complete until our wives, our mothers, and daughters can]”

“That is our generation’s task – to make these words, these rights, these values
”

Для підсилення емоційного впливу президент також вдається до різноманітних стилістичних засобів.

З метою об’єднання та мотивації суспільства діяти разом для досягнення спільної мети, президент вдається до **анафори**:

*“**Together**, we discovered that a free market only thrives when there are rules to , we resolved that a great nation must care for the vulnerable, and protect its people from life's worst hazards and misfortune.”* [47]

Один з абзаців промови повністю побудований на використанні **повтору** *“Our journey is not complete until...”*, зображуючи кінцеву мету **метафорично** - у вигляді подорожі. Це підкреслює необхідність продовження зусиль для досягнення ідеалів рівності та справедливості.

*“**For our journey is not complete until** our wives, our mothers and daughters can earn a living equal to their efforts.”* [47]

Ця стилістична побудова реалізує **агітаційну стратегію**, спрямовану на мобілізацію суспільства до дій.

Декілька разів в промові також зустрічається синекдоха. Це ілюструє наступний приклад:

*“**Our brave men and women in uniform**, tempered by the flames of battle, are unmatched in skill and courage.”* [47]

В даному випадку фраза *“our brave men and women in uniform”* не означає всіх людей у формі, а лише американських солдатів. В даному випадку це робиться, щоб наголосити на тому, що відповідальність за захист нації лежить не лише на військових, але й на інших, хто має мужність працювати, навіть якщо їхня робота не вимагає носіння форми. Це розширює значення терміну, підкреслюючи спільність і відповідальність.

Ще одним дієвим стилістичним прийомом є **антитеза**:

“For history tells us that while these truths may be **self-evident**, they’ve **never**”. [47]

Продовжується дана фраза на основі паралелізму: “...that while freedom is a gift from God, it must be secured by His people here on Earth.”. [47]

Таким чином у своїй промові президент підкреслює дві взаємопов'язані істини, які формують основу американської ідентичності: історичний досвід і дар свободи. Історія, як джерело знань і уроків, нагадує, що великі ідеали, навіть якщо вони здаються очевидними, вимагають активної дії, а свобода, як дар Божий потребує захисту та втілення зусиллями людей:

Відразу ж президент вдається і до **алюзії**, згадуючи про історичний досвід, який створює асоціативний зв'язок із засновниками Сполучених Штатів, які боролися за ідеали рівності та демократії, наголошуючи на спадковості цих цінностей:

“The patriots of 1776 did not fight to replace the tyranny of a king with the privileges of a few or the rule of a mob.” [48]

Інавгураційна промова Барака Обами 21 січня 2009 року

Від самого початку промови Барак Обама зображує себе як лідера, зосередженого на дії та єдності, акцентуючи на своїй відповідальності та високим прагненням до змін, в такий спосіб реалізуючи **стратегію саморепрезентації**.

Для інформування населення про поточний стан соціального, економічного та політичного життя країни Барак Обама використовує тактику визнання наявності проблем, тим самим впроваджуючи **інформаційно-інтерпретаційну стратегію**. Водночас він дає зрозуміти, з якою складною ситуацією йому доведеться зустрітися, як новообраному президенту.

“That we are in the midst of crisis is now well understood. Our nation is at war, against a far-reaching network of violence and hatred. Our economy is badly weakened”. [48]

Цю складну кризу президент також зображує у вигляді **метафори**, що підсилює драматичність ситуації: *“Yet, every so often the oath is taken amidst”* [48]

Однією з причин такого складного становища президент вважає жадібність та безвідповідальність “деяких”, що демонструє спробу покласти відповідальність на конкретних винуватців. Отже, політичний лідер використовує **стратегію звинувачення**:

“Our economy is badly weakened, a consequence of greed and irresponsibility”. [48]

В той же час він застосовує і **агітаційну стратегію**, закликаючи до рішучих дій:

“We must pick ourselves up, dust ourselves off, and begin again the work of America.” [48]

Протягом своєї промови президент неодноразово звертався до прийому **антитези**. Так, на початку виступу бачимо два контрасти - «різноманітність США» і «єдність США»:

“It's the answer spoken by young and old, rich and poor, Democrat and” [48]

В даному випадку президент намагається налагодити контакт відразу з усіма групами населення, реалізуючи **маніпулятивну стратегію сегметанції аудиторії**, що дає змогу знайти відгук якомога більшої кількості населення.

Окрім цього, Барак Обама також використовує стратегію інтимізації - він висвітлює простоту походження свого батька і таким чином скорочує відстань між ним та слухачами: *“...from the grandest capitals to the small village where my father was born”*.

Декілька разів президент звертається і до **повторів**. Ключовим повтором промови є фраза **“Yes, we can”**, що була головним слоганом передвиборчої кампанії і прозвучала у промові 6 разів. Таким чином, люди запам'ятовують конкретну фразу, яку вони пізніше скандуватимуть і відчуватимуть себе причетними, об'єднаними єдиною ідеєю.

Серед інших прикладів знаходимо також:

*“...a government of the **people**, by the **people**, has not perished from the Earth.”* [48]

*“**This is our chance to answer that call. This is our moment. This is our time.**”*

Наголошуючи на жертвах минулих поколінь і створюючи ритмічне звернення, що запам'ятовується, президент використовує **анафору**:

*“**For us, they packed up... For us, they toiled... For us, they fought...**”* [48]

Президент чітко дає зрозуміти про подальший план дій та напрям своєї політики, зображуючи це у вигляді **метафори** - подорожі - підкреслюючи, що усі жертви були не дарма: *“This is the **journey** we continue today.”* [48]

Використовуючи **паралелізм**, президент посилює риторичний потік і підкріплює оптимізм, незважаючи на тогочасні виклики:

“Our minds are no less inventive, our goods and services no less needed...”[48]

Одним із стилістичних прийомів, що неодноразово використовує автор, є **антитеза**. В наступному прикладі її застосування підсилює заклик до єдності і оптимізму:

*“On this day, we gather because we have chosen **hope over fear, unity of** .”* [48]

Одна із **стратегій маніпулювання** виражається у застосування релігійної **алюзії**, створюючи емоційний зв'язок та посилюючи переконливість:

“In the words of Scripture, the time has come to set aside childish things.” [48]

Президент вдається і до звинувачення, делікатно вказуючи на конкретні причини кризи, частково вказуючи як певні групи, так і суспільство в цілому:

“A consequence of greed and irresponsibility on the part of some, but also our collective failure to make hard choices.” [48]

“The stale political arguments that have consumed us for so long no longer apply.” [48]

Інавгураційна промова Джордж Буша 20 січня 2005 року

У нелегкий час, коли країна потребувала нових змін та реформ, а світ все ще оговтувався від терористичних подій 11 вересня 2001 року, для американців палкі промови Джорджа Буша стали невичерпним джерелом натхнення. Їх навіть називають “героїчними”: “President Bush became the rhetor as hero talking about the force that day” [40].

Основну увагу у своїй промові президент приділяє поширенню свободи та демократії як глобальної місії США, а також протистоянню тиранії, яку він називає головним ворогом свободи.

У своїй промові Джордж Буш активно використовує **стратегію інтимізації**, щоб створити емоційний зв’язок між президентом і громадянами. Він послідовно використовує займенники “we,” “our,” “us”, підкреслюючи єдність влади та народу.

Застосовуючи **стратегію саморепрезентації**, президент Буш позиціонує себе як носія універсальних цінностей і прихильника демократії, демонструючи свою відданість справедливості та свободі:

“America will not impose our own style of government on the unwilling. Our their own voice, attain their own freedom.” [49]

Інформаційно-інтерпретаційна стратегія проявляється в тому, як президент пояснює взаємозв’язок між безпекою США та глобальним поширенням демократії. Наступний приклад демонструє як президент Буш обґрунтовує необхідність активних дій США на міжнародній арені: *“The survival d increasingly depends on the success of liberty in other lands”*[49]. Він визнає існування загроз і викликів, але подає їх як проблеми, які можна подолати.

Важливою частиною промови ж заклики до активної участі громадян у національних і міжнародних процесах. **Агітаційна стратегія** Джорджа Буша полягає у надиханні слухачів на підтримку свободи та боротьбу за демократію. Його слова: “We are ready for the greatest achievements in the history of freedom” до дій.

Для посилення емоційного впливу Джордж Буш активно використовує стилістичні засоби. Так, наприклад, **метафора “Fire in the minds of men”** символізує пробудження ідей та прагнень до свободи, підкреслюючи вплив демократичних цінностей на свідомість людей.

Риторичні питання спонукають аудиторію замислитися над глобальними проблемами: *“Did our generation advance the cause of freedom?”* [49]

Релігійні та історичні алюзії в промові додають глибини та зміцнюють її моральний авторитет. Звернення до *“truths of Sinai, the Sermon on the Mount, the”* [49] демонструють повагу до релігійних традицій, а згадка про *“Founding”* відсилає до заснування США та Декларації незалежності, підкреслюючи спадковість ідеалів свободи та прав людини.

Таким чином, промова Джорджа Буша 2005 року є прикладом багатшарової риторики, яка поєднує стратегії інтимізації, саморепрезентації, інформаційно-інтерпретаційні прийоми та агітацію. Використання стилістичних засобів і алюзій підсилює її емоційний вплив, роблячи акцент на спільній відповідальності, глобальній місії та спадковості ідеалів свободи й демократії.

Інавгураційна промова Джордж Буша 20 січня 2001 року

У своїй першій інавгураційній промові Джордж Буш майстерно використовує риторичні стратегії та тактики для досягнення основних цілей. Основним фокусом його промови є ідея єдності та спільної відповідальності, яка об’єднує громадян і владу в рамках великої національної історії.

Президент активно використовує **стратегію інтимізації**, створюючи відчуття близькості між собою та народом. Часте використання займенників *“we,” “our,” “us”* формує образ єдиного суспільства, в якому кожен відіграє важливу роль. Наприклад, слова *“We have a place, all of us, in a long story—a story we continue, but whose end we will not see”* [50] підкреслюють, що кожен громадянин є частиною спільного історичного процесу. Такий прийом дозволяє знизити дистанцію між владою та народом, спонукаючи слухачів відчути свою значущість у житті країни.

Промова також містить елементи **саморепрезентації**, де президент позиціонує себе як лідера, орієнтованого на моральні принципи та демократичні ідеали. Президент Буш прямо декларує свої зобов'язання: *"I will work to build a single nation of justice and opportunity"* і *"I will live and lead by these principles: to"* В такий спосіб створюється образ президента, який діє в інтересах усіх громадян, базуючись на етичних принципах і глибокій відданості національним цінностям.

Важливою складовою промови є **стратегія агітації**, яка спрямована на мобілізацію громадян до активних дій. Президент закликає слухачів не бути пасивними спостерігачами, а брати активну участь у формуванні майбутнього країни: *"I ask you to be citizens: citizens, not spectators; citizens, not subjects. [50]"* У даному прикладі спостерігаємо використання декількох стилістичних конструкцій водночас: повтор ("*citizens*", що підкреслює значущість), антитезу ("*citizens, not spectators*" і "*citizens, not subjects*", що підкреслює різницю між активною участю в житті нації та пасивністю) та паралелізм, що робить фразу більш виразною та ритмічною.

Щоб підкреслити серйозність викликів і важливість їх вирішення, Буш використовує **інформаційно-інтерпретаційну стратегію**, пояснюючи стан речей через метафори та об'єктивний аналіз. Наприклад, метафора "*America's*" [50] створює образ стабільності американських цінностей навіть у найбуремніші часи.

Особливе місце в промові займає стратегія апеляції до моралі, через яку президент звертається до етичних принципів як основи політики. Посилання на духовні цінності, як-от *"I know this is in our reach because we are guided by a power larger than ourselves who creates us equal in His image"* [50], підкреслюють, що ідеали рівності й справедливості мають божественне джерело. Такі релігійні алюзії додають промові додаткового авторитету.

Таким чином, у своїй інавгураційній промові Джордж Буш реалізує багаторівневу риторичну стратегію, спрямовану на консолідацію нації, підкреслення моральної основи політики та заклик до спільної відповідальності

за майбутнє країни. Використання інтимізації, саморепрезентації, агітації та апеляції до моралі, підтримане багатим арсеналом стилістичних засобів, створює переконливе звернення, яке залишає глибокий емоційний і раціональний вплив на аудиторію.

Проаналізувавши інавгураційні промови американських президентів, ми змогли переконатися, що президенти все частіше використовують мову, зрозумілу для широкого загалу, все частіше звертаються до символів єдності та встановлюють зв'язок із традиційними американськими цінностями [38].

.2.2 Різноманітні промови президентів 21 століття

Аналіз різноманітних промов, зокрема кризових, економічних, військових та міжнародних, дозволяє виявити закономірності у використанні стратегій і тактик, що використовують президенти під час своїх промов. Кожна промова є відображенням не лише актуальних викликів, але й прагнення лідера забезпечити підтримку своєї політики, об'єднати суспільство та надати впевненості у вирішенні національних та глобальних проблем.

Інформаційно-інтерпретаційна стратегія є базовою для всіх проаналізованих нами промов, оскільки політичні лідери прагнуть пояснити складні явища широкій аудиторії. Так, Дональд Трамп у зверненні щодо подій у Капітолії заявляє:

“As I have said, the incursion of the US capitol struck at the very heart of our ”

Аналогічно, Джордж Буш у промові про війну з терором підкреслює історичний контекст та пояснює свої рішення:

“On this day in 2003, the United States began Operation Iraqi Freedom. As the ”

Дональд Трамп коментує серйозність та масштаби пандемії:

“Today, the World Health Organization officially announced that this is a global ”

Джо Байден у зверненні щодо російського вторгнення в Україну надає міжнародному контексту подій:

“This is a premeditated attack. Vladimir Putin has been planning this for months.” [51]

Використання термінів “premeditated attack” і згадки про тривалу підготовку створюють образ виняткової загрози, яку необхідно вирішувати негайно.

Окрім цього, у будь-якій промові завжди відслідковується і стратегія **саморепрезентації**, що демонструють наступні приклади у промові Дональда Трампа щодо подій у Капітолії у 2021 році:

“Making America Great Again has always been about defending the rule of law, [53]”

“I unequivocally condemn the violence that we saw last week. [53]”

Так само Джо Байден у зверненні до народу щодо російського вторгнення в Україну акцентує на своєму лідерстві:

“America stands up to bullies. We stand for freedom. This is who we are. [51]”

Дуже яскраво відстежуються приклади позитивної саморепрезентації на матеріалі промов “State of the Union Address”. Це демонструє наступний приклад із промови Дональда Трампа у 2020 році:

*“Jobs are booming, incomes are soaring, poverty is plummeting, crime is falling,
”*

Для описів труднощів та викликів, з якими стикаються люди через фінансову кризу, президент Буш застосовує **метафору**:

*“These developments have placed a heavy burden on hardworking people
”*

Часто паралельно із **інформаційно-інтерпретаційною стратегією** політичні лідери зосереджуються на своїх та національних успіхах, а не поразках.

Так, наприклад, Джордж Буш у своїй промові про фінансові ринки та світову економіку від 2008 року, де основна увага була приділена проблемам економічної кризи, наголошує на періоді сильного економічного зростання, що передував кризі, підкреслюючи економічний успіх і стабільність Сполучених Штатів:

*“Over the past decade, the world experienced a period of strong **economic***

А у промові з нагоди п’ятиріччя від початку операції визволення Іраку від тероризму, Джордж Буш переконує громадян, що ця війна була почата не даремно: *“Five years into this battle, there is an understandable debate over whether the war [57]”* Він наголошує: *“**Because we acted**, the world is better and United States of America is safer. [57]”* **Анафора** *“Because we acted”* у шести реченнях поспіль підкреслює значущість дій адміністрації та формує ритмічність висловлювання.

Також знаходимо **анафору** у наступному прикладі:

*“If you seek economic growth, if you seek opportunity, if you seek social justice
”*

Речення побудоване за принципом тріадної структури, де кожне з трьох ключових понять створює ритмічний та переконливий ефект. Це підтверджують оплиски аудиторії наприкінці фрази. Окрім цього, побудова речення за принципом умовного зв’язку *“if you seek... then...”* формує логічний зв’язок, який подає тезу як очевидну та безальтернативну. Цей прийом створює враження, що вибір *“free market system”* є єдиним правильним рішенням для досягнення всіх зазначених цілей, а отже простежується **маніпулятивна** стратегія.

Така структура наголошує на рішучості дій і додає промові ритму та переконливості.

У складні часи лідери звертаються до агітаційної стратегії єднання, щоб зміцнити довіру громадян. Джо Байден у промові щодо плану *“American Jobs Plan”* не прямо, проте наголошує:

“With unity, we can do great things, important things.”

Повтор займенника “we” у кількох реченнях поспіль створює враження колективної відповідальності за майбутнє країни.

У кризових промовах часто простежується і стратегія делікатної критики. Наприклад, Трамп, говорячи про пандемію, вказує на дії ЄС, які, на його думку, вплинули на ситуацію у США:

“The European Union failed to take the same precautions and restrict travel

Ця заява, з одного боку, підкреслює необхідність рішучих заходів, а з іншого — містить критичний елемент, поданий у дипломатичному тоні.

Ще одним стилістичним прийомом, який часто використовують президенти та до якого часто звертається Барак Обама під час промови щодо імміграції у 2014 році є **риторичні питання**:

“Are we a nation that accepts the cruelty of ripping children from their parents’ arms? Or are we a nation that values families, and works together to keep them together?” [55]

В цьому прикладі за допомогою **антитези** одне риторичне питання протиставляється іншому, і такі питальні пари повторюються **тричі**.

Продовжуючи аналіз цієї промови, знаходимо також **паралелізм**, що підкреслює головний посил:

“We expect people who live in this country to play by the rules. **We expect** that those who cut the line will not be unfairly rewarded.” [55]

Підкреслюючи свою причетність та розуміння до долі кожного іммігранта, президент використовує стратегію **інтимізації**:

“Over the past few years, I have seen the determination of immigrant fathers who worked two or three jobs ... just to build a better life for their kids.” [55]

Оскільки беззаперечною є важливість Біблії для американського суспільства, часто політичні лідери звертаються до її текстів, використовуючи **алюзію**:

“Scripture tells us that we shall not oppress a stranger, for we were strangers once, too.” [55]

Отже, проаналізувавши різножанрові промови американських президентів, а саме кризові, економічні, військові та міжнародні, ми переконалися, що стратегії та тактики, що застосовуються президентами під час їх промов напряду залежать від історичного контексту, політичної ситуації та цільової аудиторії.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3

У ході практичного дослідження нами було проаналізовано 22 виступи президентів ХХІ століття, серед яких Джозеф Байден, Дональд Трамп, Барак Обама та Джордж Буш. До складу цих промов входять 6 інавгураційних промов, 8 різножанрових промов, зокрема кризових, економічних, військових та міжнародних, а також 8 промов «Про становище країни» (“State of the Union Address”).

За проведеним аналізом, найбільш поширеними групами лексики, що використовували політичні лідери, були такі: власне політична лексика, політично-економічна лексика, політично-юридична лексика та термінологічна лексика широкої семантики, рідше використовувалася військово-політична та ідеологічно-релігійна лексика. При цьому також було встановлено, що вибір термінологічної лексики тісно пов'язаний із темою виступу та актуальним станом політичної ситуації як у країні, так і на міжнародній арені, а отже інколи до основних груп суспільно-політичної термінології додавалися лексичні одиниці з інших галузей знань, таких як медицина, екологія, освіта, технології тощо. Також для політичних промов стали характерними використання аббревіатур та великої кількості власних назв, а от неологізми та фразеологічні звороти майже не використовувалися.

У ході дослідження встановлено, що найбільш поширеними серед американських президентів були такі стратегії: інформаційно-інтерпретаційна, стратегія позитивної самопрезентації, а також стратегії агітації та інтимізації. Кожна з цих стратегій заздалегідь несе в собі маніпулятивний потенціал. У інавгураційних промовах переважала стратегія позитивної самопрезентації, оскільки їх основною метою є створення образу надійного та компетентного

лідера. У щорічних зверненнях “State of the Union Address” найчастіше використовувалася інформаційно-інтерпретаційна стратегія, яка дозволяє деталізовано представити результати діяльності адміністрації та плани на майбутнє. У поодиноких різножанрових промов обрані стратегії залежали від мети виступу. Стратегія самозахисту та перекладання відповідальності зустрічалися рідко, а стратегії нападу та дискредитації не спостерігалися взагалі. Підбір вдалої термінологічної лексики став одним із ефективних тактик у реалізації головних стратегій президентів. Окрім цього, вдалою тактикою стало використання певних стилістичних засобів. Серед стилістичних прийомів, що їх найчастіше вживали автори у своїх промовах були повтор, анафора, антитеза та вживання паралельних конструкцій. Рідше, але промовам також було притаманне вживання персоніфікації, алітерації, інверсії, метафор та риторичних питань.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Отже, суспільно-політичний дискурс - це складне і багатогранне явище, яке є об'єктом аналізу різноманітних міждисциплінарних досліджень. З огляду на це, існує велика кількість припущень щодо визначення понять «дискурсу» та «суспільно-політичного дискурсу» як окремих термінів, однак, у результаті проведеного нами теоретичного аналізу наукових джерел, ми схильні надати наступне визначення:

Суспільно-політичний дискурс - це складне міждисциплінарне явище, що охоплює мовну комунікацію, суб'єкт, адресат або зміст яких відноситься до сфери політики та циркулює у соціумі, а також екстралінгвальні чинники, а саме правила публічної політики, які базуються на загально-прийнятих правилах та традиціях.

Аналіз політичного дискурсу, зокрема його термінологічно-лексичне наповнення допомагає краще зрозуміти суспільно-політичне та культурне життя країни, її мовні особливості та національні цінності.

Мову, що функціонує у межах суспільно-політичного дискурсу, називаємо політичною. Основними характеристиками політичної мови є використання термінологічної лексики та наявності стилістичних прийомів, які сприяють досягненню основної комунікативної мети. Водночас обов'язковою складовою структури політичної мови, що широко застосовується у суспільно-політичному дискурсі, є загальноживана лексика, що зумовлено активним використанням широкими верствами населення.

Спеціальний словник політичної мови репрезентує логічно-обґрунтовану сукупність термінологічної лексики окремих наук та дисциплін, які безпосередньо пов'язані з політикою.

Ключовим жанром політичного дискурсу є політична промова, яка має свої визначені характеристики та норми, що вирізняють її серед інших типів мовлення. Зазвичай, публічна промова президентів є заздалегідь підготовленою, що і є особливістю цього жанру. Як наслідок, вона має чітко визначену мету та завдання, структуровану форму, а також свідомий вибір вербальних і невербальних засобів.

Аналіз промов американських президентів XXI століття, а саме інавгураційні промови, «Про становище країни» (“State of the Union Address”) та окремі виступи на різні тематики, дозволив окреслити ключові лексичні особливості політичної мови та виділити основні групи суспільно-політичної термінологічної лексики, які найчастіше використовували політичні лідери у своїх промовах:

ласне політична лексика.

олітично-економічна лексика.

олітично-юридична лексика.

ійськово-політична лексика.

деологічно-релігійна лексика.

ермінологічна лексика широкої семантики.

Окрім цього, типовим явищем є вживання аббревіатур та скорочень, а також великої кількості власних назв.

У ході дослідження ми з'ясували, що вибір термінологічної лексики напряму залежить від теми, що обговорюється під час виступу та чинній ситуації на політичній арені в країні та поза її межами. Тобто, залежно від контексту, до основних груп суспільно-політичної термінології можуть додаватися лексичні одиниці з інших сфер та наук, таких як медицина, екологія, освіта, технології тощо. При цьому часто термінологія виконує не лише номінативну функцію, а й прагматичну, що спрямована на досягнення певного комунікативного ефекту. Також слід зауважити, що деякі терміни мають міждисциплінарний характер і можуть використовуватися у різних сферах одночасно.

Окрім ретельного підбору лексичного наповнення, ефективне досягнення поставлених комунікативних цілей полягає у виборі комунікативних стратегій і тактик.

Комунікативна стратегія - серія мовленнєвих актів у процесі комунікації, спрямованих на досягнення певних комунікативних цілей [21].

У ході роботи ми виявили, що найчастіше президентами застосовувалися інформаційно-інтерпретаційна стратегія, стратегія позитивної самопрезентації, стратегії агітації та інтимізації. Така закономірність пояснюється специфікою жанрів і цілей аналізованих нами промов. При цьому стратегія маніпулювання не виділяється нами як окремий тип, оскільки вважаємо, що кожна з зазначених стратегій можна розглядати як специфічний прояв маніпулятивного впливу, що є характерною рисою політичної риторики.

Дуже рідко у проаналізованих нами промовах зустрічалася стратегія самозахисту, нападу та перекладання відповідальності, а стратегія дискредитації не зустрічалася взагалі.

Вдалих добір термінологічної лексики став однією з ключових тактик у реалізації основних стратегій американських президентів. Крім того, ефективність їхніх виступів значною мірою забезпечувалася застосуванням різноманітних стилістичних засобів. Найчастіше у промовах використовувалися такі прийоми, як повтор, анафора, антитеза та паралельні конструкції, які посилювали вплив на аудиторію. Рідше, але також зустрічалися персоніфікація, алітерація, інверсія, метафори та риторичні запитання, що надавали текстам промов виразності та емоційної насиченості.

Таким чином, розглянуті стратегії слугують не лише для інформування чи переконання, а й для тонкого управління суспільною думкою, що підкреслює їхню маніпулятивну природу в контексті суспільно-політичного дискурсу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Актуальні проблеми сучасного дискурсу в теоретичній та прикладній лінгвістиці : матеріали IV Регіональної наук.-практ. конф. Полтава, 2019. 324 с.
2. Бутова І. С. Політичний дискурс як об'єкт лінгвістичних досліджень. *Вісник Львівського університету. Серія іноземні мови*. Львів, 2009. №16. С. 232–238.
3. Гайдулін О. О. Політичний дискурс як праксіологічна складова політологічного навчання. *Соціально-гуманітарна освіта України та шляхи її розбудови: Матеріали Всеукр. наради завідуючих каф. соціальногуманітарних дисциплін*. Київ: Генеза, 1997. С. 23–25.
4. Газда Ї., Лазурова Н.О. Політичний дискурс: функції слова в політичному мовленні (на матеріалі української та чеської мов). *Мовознавство. Компаративні дослідження слов'янських мов і літератур*. 2011. №16. С. 38–43.
5. Жалай В. Я., Линник Т. Г., Пархоменко А. Ф., Рахманова І. І., Рубашова Л. М. Політична термінологія у сучасному інформаційному просторі. *Лінгвістика XXI століття: нові дослідження і перспективи*. Київ, 2019. С. 5-51.
6. Ковальова О. Політичний дискурс: сучасні лінгвістичні інтерпретації. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2020. №27. С. 101–107.
7. Колінько М.В. Риторика для політологів: навчальний посібник для студентів закладів вищої освіти. Київ, 2022. 127 с.
8. Кондратенко Н. В. Лексичні особливості текстів мовленнєвого жанру «Політична програма». *Вісник ОНУ. Серія: Філологія*. 2017. С. 85–90.

9. Кондратенко Н. В. Український політичний дискурс: монографія. *Чорномор'я*. Одеса, 2007. С. 150-155.
 10. Крапива Ю.В., Крікун Д.А., Політична промова як різновид політичної комунікації. 2019. № 11. С.42-45.
 11. Кривенко С.В. Семантична парадоксальність політичного дискурсу (теоретико-методологічний аналіз). *Теорія та історія політичної науки*. Львів. Установа: Львівський національний університет імені Івана Франка 2016. 30 с.
 12. Лукіна Л.В. Політичний дискурс: сутність та особливості застосування. *Науковий журнал «Політикус»*. 2021. С. 75-80.
 13. Мозер М.Є. Комунікативні тактики та стратегії в політичному дискурсі. *Філософія та політологія в контексті сучасної культури*. 2020, №12 (1), С. 141–146.
 14. Моначин І. Засоби вираження персуазивності у сучасному англомовному дискурсі. *Студентський науковий альманах факультету іноземних мов ТНПУ ім. В. Гнатюка*. Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка. 2019. № 1 (16). С. 66-69.
 15. Нагорна Л.П. Політична мова і мовна політика: діапазон можливостей політичної лінгвістики. *Світогляд*. Київ, 2005. 315 с.
 16. Нарійчук М. Ф. Англомовний політичний дискурс і міжкультурна комунікація: лінгводидактичний аспект. *Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]*. Сер.: Філологічна. 2013. №33. С. 109-111.
 17. Петренко В. Особливості визначення політичної мови. *Політичний менеджмент*. 2007. С.16-23.
- Пода Т. А. Дискурс влади та владні відносини у постсучасності: соціально-філософський аспект. *Вісник Національного авіаційного університету*. *Філософія. Культурологія*. 2015. № 1. С. 64-67.

- політичної лінгвістики. НАН України; Інститут політичних і етнонаціональних досліджень. *Світогляд*. Київ, 2005. 316 с.
19. Романюк А. Б. Аналіз досліджень політичного дискурсу. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2012. № 743. С. 200–209.
20. Самойлова І. В., Подвойська О. В. Лексичні особливості політичних промов. *Філологічні науки*. Книга 1. 2016. С. 235-238.
21. Селіванова О. О. Основи теорії мовної комунікації. Черкаси, 2011. 350 с.
Словник іншомовних слів / за ред. О. С. Мельничука. – Київ, 1977. 776 с.
23. Стишов О. А. Нова суспільно-політична лексика і термінологія в сучасній українській мові. *Лінгвістичні дослідження*. 2019. №50. С. 258-268.
24. Чепіль О. Я. Особливості реалізації комунікативних стратегій у політичному дискурсі. *Наукові записки Національного університету Острозька академія. Серія: Філологічна*. 2015. №52. С. 274-276.
Яремко Я. Сучасна політична термінологія: на перетині когніції та комунікації. Дрогобич: Посвіт, 2015. 436 с.
26. Яшенкова О.В. Основи теорії мовної комунікації. Навчальний посібник. Видавничий центр «Академія». Київ, 2010. 312 с.
191 р.
- 28.
- 29.(дата звернення: 20.10.2024)
30. 2007. *English as a Global Language*. Cambridge University Press. 2003. 202 р.
31. Grant T. Approaching questions in forensic authorship analysis. *Dimensions of Forensic Linguistics* / Ed. by J. Gibbons and M. Turell. Amsterdam / Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 2008. P. 215–229.
. 2007. P. 574–588.
33. Jowett G. S. *Propaganda and Persuasion*. Thousand Oaks, CA: Sage. 2012. 432 р.

36. Konopelkina O. Comparative analysis of Ukrainian and English neologisms in the context of political discourse. *International Journal of Multilingual Education*. 2017.
38. Lee Siegelman. Presidential Inaugurals: The Modernization of a Genre. *Political Communication*. 1996. Vol. 13, №1. P. 81–92.
39. McNair B. An Introduction to Political Communication. London and New York: Routledge, 2018. 252 p.
- J
41. Polyakova L., Yuzhakova Y., Zalavina T., Dyorina N. Linguistic Manipulation Means in English Political Discourse. *Amazonia Investiga*. 2020. Vol. 9, №33. P. 27-36.
- (дата звернення: 20.10.2024)

. *Rhetoric & Public Affairs*. 2005. №8. P. 1–30.

Джерела ілюстративного матеріалу

- 45.¹ Inaugural Address by President Joe Biden January 20, 2021.
⁹
<https://millercenter.org/the-presidency/presidential-speeches/january-20-2021-inaugural-address> (дата звернення: 31.10.2024).
- 46.⁸ Inaugural Address by President Donald Trump January 20, 2017.
^p
<https://trumpwhitehouse.archives.gov/briefings-statements/the-inaugural-address/>
(дата звернення: 31.10.2024).
47. The Second Inaugural Address by President Barack Obama January 21, 2013.
<https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2013/01/21/inaugural-address-president-barack-obama> (дата звернення: 4.11.2024).
48. The First Inaugural Address by President Barack Obama January 20, 2009.
<https://abcnews.go.com/Politics/Inauguration/president-obama-inauguration-speech-transcript/story?id=6689022> (дата звернення: 4.11.2024).

- 49.** The Second Inaugural Address by President George W. Bush. January 20, 2005.
<https://www.npr.org/2005/01/20/4460172/president-bushs-second-inaugural-address> (дата звернення: 7.11.2024).
- 50.** The First Inaugural Address by President George W. Bush January 20, 2001.
<https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/inaugural-address.html>
<https://americanoversight.org/investigation/the-january-6-attack-on-the-u-s-capitol/>
(дата звернення: 8.11.2024).
- 51.** Remarks on the Russian Invasion of Ukraine by President Joe Biden. February 24, 2022.
<https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2022/02/24/remarks-by-president-biden-on-russias-unprovoked-and-unjustified-attack-on-ukraine/> (дата звернення: 31.10.2024)
- 52.** Announcing the American Jobs Plan by President Joe Biden. March 31, 2021.
<https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2021/03/31/fact-sheet-the-american-jobs-plan/> (дата звернення: 8.11.2024).
- 53.** Remarks on the Anniversary of the January 6th Assault on the US Capitol by President Donald Trump. January 6, 2022.
<https://millercenter.org/the-presidency/presidential-speeches/january-6-2022-remarks-anniversary-january-6th-assault-us> (дата звернення: 10.11.2024).
- 54.** Statement on the Coronavirus by President Donald Trump. March 11, 2020.
<https://millercenter.org/the-presidency/presidential-speeches/march-11-2020-statement-coronavirus> (дата звернення: 10.11.2024).
- 55.** Address to the Nation on Immigration by President Barack Obama. November 20, 2014.
<https://www.theguardian.com/us-news/2014/nov/20/obama-plan-shield-five-million-undocumented-migrants-deportation-speech> (дата звернення: 16.11.2024).
- 56.** Speech on American Diplomacy in the Middle East and North Africa by President Barack Obama. May 19, 2011.
<https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2011/05/19/remarks-president-middle-east-and-north-africa> (дата звернення: 16.11.2024).

- 57.** Remarks on the War on Terror by President George W. Bush. March 19, 2008.
<https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2008/03/20080319-2.html>
- 58.** Speech on Financial Markets and the World Economy by President George W. Bush. November 13, 2008.
<https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2008/11/20081113-4.html> (дата звернення: 17.11.2024).
- 59.** State of the Union Address by President Joe Biden. 2024.
<https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2024/03/07/remarks-of-president-joe-biden-state-of-the-union-address-as-prepared-for-delivery-2/> (дата звернення: 17.11.2024).
- 60.** State of the Union Address by President Joe Biden. 2022.
<https://www.whitehouse.gov/state-of-the-union-2022/> (дата звернення: 20.11.2024).
- 61.** State of the Union Address by President Donald Trump. 2020.
<https://trumpwhitehouse.archives.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-state-union-address-3/> (дата звернення: 20.11.2024).
- 62.** State of the Union Address by President Donald Trump. 2019.
<https://trumpwhitehouse.archives.gov/briefings-statements/president-donald-j-trumps-state-union-address-2/> (дата звернення: 20.11.2024).
- 63.** State of the Union Address by President Barack Obama. 2016.
<https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2016/01/12/remarks-president-barack-obama-%E2%80%93-prepared-delivery-state-union-address> (дата звернення: 22.11.2024).
- 64.** State of the Union Address by President Barack Obama. 2010.
<https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/remarks-president-state-union-address> (дата звернення: 22.11.2024).
- 65.** State of the Union Address by President George W. Bush. 2006.
<https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/stateoftheunion/2006/> (дата звернення: 22.11.2024).

66. State of the Union Address by President George W. Bush.2002.

<https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2002/01/20020129-11.html> (дата звернення: 22.11.2024).

ДОДАТОК А

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СКЛАД ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ АМЕРИКАНСЬКИХ ПРЕЗИДЕНТІВ 21 СТ.

ДОДАТОК Б

КОМУНІКАТИВНІ СТРАТЕГІЇ ВІДТВОРЕННЯ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ АМЕРИКАНСЬКИХ ПРЕЗИДЕНТІВ 21 СТ.

